

HET TESTAMENT

VAN

CORNELIS CHASTELEIN

in leven „raad ordinaris van India”.

overleden te Batavia

den 28^{en} Juni 1714.

WASIJAT-NJA

TOEWAN

CORNELIS CHASTELEIN

„raad ordinaris van India”

jang telah meninggal di Batawi

pada hari 28 Juni tahun 1714.

Testament en codicil van Cornelis Chastelein (1657-1714)

Dit document bevat de tekst van het testament van Cornelis Chastelein en het bijbehorende codicil getiteld: *Nader dispositie over mijn lijffeygenen, benevens haar samenwoning, Regeringe, ende gebruyk der aan haar gelegateerde landen op Depok.*

De weergegeven tekst is in 1892 teruggevonden in de oorkonden en protocollen van 's Lands Archief te Batavia als een officieel afschrift. De vondst werd gedaan door dhr. D. Beets, destijds lid en later President van de Weeskamer te Batavia.¹ Het originele manuscript bestaat niet meer en was toen reeds verloren gegaan. De tekst van het afschrift is nauwkeurig gereconstrueerd door de predikant J. Beukhof, die daarvoor meermalen de Bataviase stadsarchivaris J.A. van der Chijs heeft geraadpleegd. Hij heeft de redactie van Beukhof persoonlijk gecontroleerd, zodat de gereconstrueerde tekst door hem in de inventaris van 's Lands Archief te Batavia kon worden opgenomen. J. Beukhof publiceerde de gereconstrueerde tekst in 1895.²

Het testament en het bijbehorende codicil zijn in Batavia door de firma Kho Tjeng Bie & Co. in 1900 gepubliceerd en uitgegeven als: 'Het testament van Cornelis Chastelein in leven Raad Ordinaris van India, Overleden te Batavia den 28^{en} Juni 1714'.

¹ J.K.B.H. Kwisthout, *Drie eeuwen Depok. De erfenis van Cornelis Chastelein (1657-1714) aan zijn vrijgemaakte christenslaven*, Hilversum 2024.

² J. Beukhof, 'Cornelis Chastelein en de stichting der Christengemeente van Depok', in: *Nederlandsch Zendingstijdschrift*, 1895, p. 193 e.v.

Het testament van
De heer
Cornelis Chastelein
in leven 'Raad Ordinaris van India'
overleden te Batavia
den 28^{en} Juni 1714.

Testament.

In den name des Heeren, die almagtig en barmhartig is, amen.

Ik ondergesr. Cornelis Chastelein van Amsterdam raad ordinaris van India, overdenkende de sekerheyt des doods, mitsg. de onsekerheyt van dien ende niet gaarne uyt deeze werelt willende scheyden sonder alvorens van mijne tijdelijke goederen te hebben gedisonneert.

Soo bevele ik alvorens daartoe te treden mijne onsterfelijke ziele in de genade en barmhartige godes en mijn doode lichaam deze aarde ter zaliger opstandinge.

Herroepende ende annulleerende wijders bij deesen alle soodanige testamenten, codicillen, giften uyt saake des doods, hoedanig die zijn oftessoude mogen weesen, als niet willende dat deselve in 't alderminste kragt grijpen nogte effect sorteeren sullen daar onder speciaal mijn besloten testamenten van den 4^{en} July 1696, 11^{en} May 1701, 17^{en} July 1708 en 21^{en} Maart 1711, dewelke om die reden gescheurd en vernietigt hebbe.

Ende op nieuw ter dispositie komende, zoo verklaarde ik, testateur, te maaken en te legatieren aan Maria Chastelein mixtiese, dewelke ik volgens acte gedateert 5 Juny 1693 voor den not^s David Reguleth verleent, geadopteert ende aangenomen hebbe onder jegenwoordige getrouwt is met den opperstierman ide jansz. nievliet van vlielant, seker stuk land gelegen even boven de forteresse Noordwijk, beplant met groote mangas tuyn zoo als hetselve gekocht hebbe uit den boedel van den mandr manieko pidris in den jare 1693 met en benevens hetgene dat daarvoor ten westen aan de groote rivier leyt en mij in den jare 1702 door den borger David Pondsteen getransporteert is, uytgezondert het hoekje ofte de plantagie ten noorden regt onder de timmerloos sijnde van 't eerste affgegraven hetwelke met een zuyd sloot aan mijn soon en naartenoemene erffgenaam Anthony Chastelein bij dat van weltevree sal moeten verblijven.

Wasijat-nja
Toewan
Cornelis Chastelein
'Raad Ordinaris van India'
jang telah meninggal di Betawi
pada hari 28 Juni tahun 1714.

Wasijat-nja.

Dengan nama Toehan jang maha koewasa dan maha moerah, amin!

Akoe jang bertanda tangan di bawa ini Cornelis Chastelein dari Amsterdam, Raad India, berfikirlah bahoewa kematian tentoe akan datang, tetapi tijada mengatahoei kapan datangnja maka dari itoe sebelumnja akoe meninggal koe hendak mewasijatkan arta bendakoe.

Maka sebelumnja akoe menerangkan lebih djaoeh akoe serahkan djiwakoe jang kekal ditangan Toehan Allah dan toeboehkoe jang mati kapada boemi akan bangkit poela.

Lagi poela koe menijadakan soerat-soerat wasijatkoe dan samoewa soerat-soeratkoe daro hal pemberijan poesaka, begimana peri keadaannja, sebabkoe ta' maoe jang bunjinja soerat-soerat koe akan dilakoekan lagi, istimewa soerat-soerat wasijat koe tanggal 4 Juli 1696, 11 Mei 1701, 17 Juli 1708 dan 21 Maart 1711 jang telah di robek dan dipertijadakan.

Sebermoela, maka akoe memberi pada Maria Chastelein, akoe poenja anak angkat (menoeroet soerat notaries David Reguleth 5 Juni 1693) dan jang sekarang soedah kawin dengan djoeroe moedi Ide Jans Nievliet van Vlielant, sapotong tanah di Noordwijk, disabelah selatan benteng, bersama-sama dengan kebon mangga jang besar di sitoe, seperti koe soedah beli itoe dari harta poesaka mandoer Manieko Pidris di tahun 1693; dan lagi sapotong tanah disabelah barat soengei besar (Tjiliwong) jang akoe sudah dapat di tahun 1702 dari David Pondsteen tetapi soewatoe kebon atas tanah itoe disabelah oetara dimana loads toekang kajoe, itoelah tanggal dipoenjai oleh anakkoe dan waritskoe Anthony Chastelein.

Nog soo make en legateere aan voorn. Maria Chastelein in contant den somma van twee duysent rds., mitg. het gemaakt silverwerk (dat van heel weynig waardye is) ende alle het huysraat soo van kisten, kassen, comptoieren, bancken, als anders porcelijnen, koperwerk, bottelarijs en combuys, gereetschappen, slaapgoed en wat verders in mijn huyshoudinge tot gebruyk van 't selve binnen 't Casteel op mijn overlijden sal gevonden worden, behalve gemaakt goud en ongemaakte lijnwaden, stoffen etc. in de gemelten kisten berustende itm. de geweeren, schilderijen off contrafijsels ende mijne boeken off bibliotheek en geschrevene papieren, die op mijn soon en erffgenaam Anthony Chastelein sullen devolveeren met dien verstande dat ten reguarde van 't gem. bibliotheek meergem. Maria Chastelein daaruyt sal genieten alle de gedrukte boeken, die mijn soon in de sijne reets heeft staan en hij anderssints dubbelt soude hebben.

Nog soo legateere en bespreeke aan Catharina van Batavia mixtiese dogter van Cicilia van baly seeker stuks lands uyt meerder parthye, genaamd prackan, gelegen ten westen en ten oosten van de pasagrahan omtrent acht uren gaans van de stat, gemeten en getekent in de daarvan gemaakte kaart door den landmeter Cornelis van Heusden, gedateert 12 October 1713 en belendende A aan de west sijde met de sipoetat en ten oosten met de pasagrahan, ten noorden met Daniël marinus en ten suyden met den testateur, is Breet noorden en suyden 683 roeden, diep oosten en westen van de pasagrahan tot aan de sipoetat aan de suyd syde 425 roeden en aan de noort syde 355 roeden, het stuk B belent ten oosten met de crocot, ten westen met de pasagrahan, ten suyden met njai badir en den heere testateur mitg. ten noorden met Dirk bartelsz., is breet Z. en W. 333 roeden, mitg. diep O. en W. van de rivier de crocot tot de rivier de pasagrahan aan de zuydsijde 950 roeden en aan de noordsijde 962 roeden, gelijk de voormelte kaart naders komt uijt te wijsen, bovendien zoo legateere aan gemelte Catharina van Batavia nog in contant een somma van twee duysent rds. ende dewijle dese voorn. Catharina van Batavia nog minderjarig is, soo stelle tot voogd over haar ende administrateur van het gem. land en contanten mijn meergem. soon Anthony Chastelein, dog indien Catharina van Batavia onmontig mogte komen te sterven, zoo sal 't voorn. land en gelt op meer genoemde mijn soon Anthony Chastelein moeten vervallen en verblijven.

Maka akoe memberi lagi pada Maria Chastelein jang terseboet tadi oewang contant banjaknja doewa riboe ringgit, barang-barang perak (tijada berapa harganja), perabot-perabot roemah tangga, segala peti-peti, perabot dapoer dan lain-lain perabot jang dipakai di roemahkoe di kota dan terdapat disitoe djikalau akoe sudah meninggal.

Barang-barang mas, kain-kain boewat pakaian jang masih ada di dalam peti-peti bedil-bedil, pigoera-pigoera dan boekoe-boekoe beserta sekalian soerat-soerat akan dipoenjai oleh anakkoe dan waritskoe Anthony Chastelein, tetapi segala boekoe-boekoe jang anakkoe tijada perloe pakai ija itoe boekoe jang terdapat persamaänja di kamar boekoenja akan di beri djoega pada Maria Chastelein.

Maka akoe beri pada nona Catharina dari Betawi, anaknja Cicilia dari Bali beberapa potong tanah bernama Prackan, disebelah barat dan sebelah timoer soengei Pasagrahan, kira-kira perdjalan delapan jam dari kota, ija itoe jang soedah di oekoer oleh landmeter Cornelis van Heusden (kaart tanggal 12 October 1713): maka watesnja tanah jang kasatoe, A, disebelah barat soengei Pasagrahan disabelah oetara tanahnja Daniel Marinus dan di sabelah selatan akoe poenja tanah, lebarnja dari oetara ka selatan 638 roede, dari ti moer ka barat ija itoe dari soengei Pasagrahan sampai ka soengei sipoetat, di sebelah selatan 425 roede, dan disabelah oetara 355 roede; maka tanah kadoewa, B, watesnja di sabelah barat soengei Pasagrahan, di sabelah selatan tanahnja njai Badir dan tanahkoe, dan di sabelah oetara tanahnja Dirk Bartelsz., lebarnja dari selatan ka barat 333 roede dan pandjangnja dari timoer ka barat ijaitoe dari soengei Kroekoet ka soengei Pasagrahan di sabelah selatan 950 roede dan di sabelah oetara 962 roede saperti di njatakan didalam kaart jang terseboet; dan lagi koe beri pada Catharina dari Betawi oewang kontant doewa riboe ringgit; maka Chatarina itoe belum akal baligr, dari sebab itoe koe memberikan koewasa pada anakkoe Anthony Chastelein akan menghoeroeskan tanah-tanah dan oewang itoe, dan jikalau Chatarina meninggal doenia sebelomnja dija akal baligr maka tanah-tanah dan oewang itoe jatuh di tangan anakkoe Anthony Chastelein.

Vervolgens soo make ende legateere ik nog bij desen, aan leonora van baly Christen vrouw ende moeder van voorn. maria Chastelein seker klappersthuyn en een gedeelte van een stuk lands met de huysinge daarop staande (hetwelcke reets van haar bewoont en gebruykt wert ende inkomsten tot haar onderhout van gegeven hebbe) gelegen beoosten de suyder heere weg een weinig boven de fortesse Noordwijk, jongst uyt den boedel van den borger Hendrik Theunisse bij venditie laten mijnen, breet aan de west sijde een hondert roeden, ter diepte van een hondert vijftig roeden daar het de helft versmalt en niet meer als vijftig roede tot agteren toe blijft alwaar 't tegen 't land genaamt Tjampacca pati sluyt gelijk de daar gemaakte kaart door den landmeter bartel van der valck gedateert 2 September 1706 en de afpalingen soo als gem. Lenora van balij jegenwoordig het besit naar komen aan te wijsen behoudens dat het voorm. land na het overlijden van leonora van baly zal versterven en devolveeren op haar veel genoemde dogter Maria Chastelein offte haare kinderen, ende bij manquement van deselve als voren moeten vervallen op mijn soon Anthony Chastelein, bovendien soo make en legateere ik nog aan meergem. Leonora van baly de somma vaneen honderd rds en verleene haar, leonora het regt om twaalff à vijftien buffels op mijn land bij noortwijk naast aan dat haar gelegateert hebbe gelegen, sal mogen laten wijden, sonder dat mijn erffgenaam offte ymand anders, die in der tijd den eygendom van het gemelte land mogte krijgen, haar dat sal mogen weygeren offte beletten.

Eyndelijk soo legatere aan den armen te Batavia de somma van een hondert rds halff en halff tusschen de diaconye en die van 't lasarushuys te verdeelen.

Verder soo verklare te emanciperen en in volkomen vrijdom te stellen alle mijne Christenslaven en slavinnen, benevens haare kinderen en kindskinderen, hetwelcke ook plaats zal moeten hebben, omtrent alle degene die geduurende mijn leven nog Christen kinderen die na dato deser gebooren worden, bestaande de gemelde christenen jegenwoordig zoo oud als jong, benevens de kinderen en kinds kinderen wel in de hondert en vijftig menschen daar onder vele jonge mannen en vrouwen die in korten tijd nog merckelijk sullen kunnen vermenigvuldigen.

Berikoet lagi akoe beri pada Leonora dari Bali prampoewan christen, iboenja Maria Chastelein jang soedah terseboet diatas, satoe kebon kelapa dan sapotong tanah beserta dengan saboewah roemah atas tanah itoe (tempat itoe dimana ija memang sekarang tinggal dan hatsilnja jang soedah di kasi ija poengoet); maka tanah itoe ada di sabelah selatan benteng Noordwijk, dan asalnja dari arta banda Hendrik Theunisse jang soedah di lelang; lebarnja di sebelah barat seratoes roede, dan pandjangnja seratoes lima poeloeh roede.

.....

Tetapi djikalau Leonora meninggal maka tanah itoe djatoh pada anaknja ijaitoe: Maria Chastelein jang sering-sering terseboet diatas ini atau pada anak-anaknja, dan djikalau Maria Chastelein tijada lagi dan djoega anak-anaknja tijada ada, maka tanah itoe nanti dipoenjai oleh anakkoe Anthony Chastelein; dan lagi akoe beri pada Leonora dari Bali oewang banjaknja seratoes ringgit dan koe beri idzin padanja akan soeroeh mengobalakan doewa belas atau lima belas kerbau diatas tanahkoe, disabelah tanah itoe jang akoe beri padanja, dan barang sijapa djoega dibelakang kali mempoenjai tanah koe itoe tijada boleh larang akan menggobalakan disitoe kerbau-kerbaunja Leonora jang terseboet.

Kemoedian dari pada itoe akoe mengaroenijakan bagi orang-orang miskin di Betawi oewang banjaknja seratoes ringgit ija itoe saparo bagi 'Roemah diakonie' dan saparo bagi 'Roemah Lazarus'.

Berikoet lagi akoe memardahekakan samoewa boedak-boedakkoe Christen laki-laki dan prampoewan beserta anak-anak dan tjoetjoe-tjoetjoenja jang sekarang soedah ada dan djoega jang nanti di peranakkan; banjaknja orang-orang christen itoe, ketjil besar sekarang adalah seratoes lima poeloeh, antara jang banjak laki-laki dan prampoewan moeda jang lekas boleh bertambah-tambah.

Nog soo schenke ik de vrijdom aan Jan van baly alias batoepahan synde Mahomedaan, aan Samat van baly, hannie van baly, Willem van macasser en Floriaan van bengalie, gelijk ik mede vrijdom schenke aan bapa ramia en sijn wijff Ma Ramia, Lucas en sijn wijff Clara, Tanckas, Ma Djagat, Ma Lantas, Hagar en Soma, alle van balij ende bejaarde off meest affgeleefde lieden ouders van mijne Christen lijffeygene; ende op dat voorm. Lijffeygene niet verlegen en buyten laste van 't en haare nakomelingen namaals met haare vrijdom gemeen offte d'armen eerlijk aan de kost moge geraken soo verklaarde ik mits dese aan alle mijne hiervooren genoemde lijffeygene met haare kinderen en de kindskinderen en verdere descendenten off nakomelingen dewelcke ik na mijn overlijden haar vrijdom besprooken hebbe als ook dengene die deselve in der tijd sullen genieten, te maaken ende legateeren sekere drie perceelen off stucke lands naast malkanderen gelegen aan de westzijde van de groote rivier, genaamd Mampang, Depok en Caranganjer, sijnde suijden en ten noorden het eerste 272 en het tweede 400 roede alsoo te samen 672 roeden breed ende het eerste diep oost en west van de groote rivier tot aan crocot aan de suyt zijde 710 roeden en aan de noort zijde 740 roeden volgens donatie van den 15 February 1696 ende het tweede genaamt Depok van de groote rivier tot aan de pasagrahan oost en west aan de suyt zijde 912 roeden en aan de noord zijde 1510 roeden soo als hetselve mij door mons Lucas Mens op den 18 May 1696 volgens coopbrief is opgedragen.

Het derde perceel gen. Caranganjer bestaat in het overige gedeelte van sekere stuk lands, waarvan ik hiervoren het andere getekend Ir B aan Catharina van Batavia hebbe gelegateert, soo als de generale kaart van den 8e July 1712 en donatie van den 4e Aug. daaraan volgende duydelijk aantoot. zijnde hetselve 't eenemaal afgepost en van hout ontbloot dog tot beveyliginge aan de voorn. twee perceelen Mampang en Depok, heel nodig hebbende mij in 't geheel niet meer gekost als een hondert rds.

Ten vierde soo legateere aan meergen. mijn vrijgegevene lijffeygene nog een klein perceeltje land, gelegen aan de oost zijde van de groote rivier over de negorije Depok mij opgedragen van den Chinees Tio Tong Ko volgens coopbrief van 5 September 1712 voor de somma van vijftig rds kunnende de breete en diepte daarvan bij het

Dan lagi akoe memardahekakan Jan dari Bali alias Batoepahan, orang Islam, Samat dari Bali, Hannie dari Bali, Willem dari Makassar, Florian dari Bengkulu, Bapa Ramia, dan bininja Ma Ramia, Lukas dan istrinya Clara, Tanckas, Ma Djagat, Ma Lantas, Hagar dan Soma samoewa dari Bali, ijaitoe iboe-iboe bapa jang soedah toea dari akoe punja boedak-boedak christen; dan soepaja samoewa boedak-boedak itoe dan toeroen-temoeroennja tijada mendapat kesoekaran dan kesoeshan akan mentjahari reseki-nja maka akoe beri pada sekalian boedak-boedakkoe jang terseboet diatas dan pada anak-anak dan tjoetjoe-tjoetjoenja dan toeroen temoeroennja jang di mardahekakan sahabisnja akoe meninggal doenia, tiga potong tanah jang bersisi satoe sama lain disabelah barat soengei besar, ijaitoe: Mampang, Depok, dan Caranganjar, jang pertama lebarnya dari selatan ka oetara 272 dan jang kadoewa 400 roede, djadi sama-sama lebarnya 672 roede, dan pandjangnja jang pertama dari timoer ka barat ijaitoe dari soengei besar sampai ka soengei Kroekoet, disabelah selatan 710 dan disabelah oetara 740 roede menoeroet soerat kapoenjaankoe dari 15 Februari 1696, dan jang kadoewa (Depok) dari soengei besar sampai ka soengei Pasagrahan (dari timoer ka barat) di sabelah selatan pandjangnja 912 roede dan disabelah oetara 1510 roede, menoeroet soerat pembelian tanah itoe dari Lukas Mens pada tanggal 18 Mei 1696.

Tanah jang katiga; Caranganjer ijaitoe lebihnja dari itoe tanah jang koe sudah kasi sapotong (let. B) pada Catharina dari Betawi jang terseboet diatas [kaart 8 Juli 1712 dan soerat pemberian 4 Aug, 1712]: maka tanah itoe dimana sekarang tijada ada lagi pohon-pohon kajoe dan jang pembeliannja tijada lebih dari seratoes ringgit koe rasa bergoena sekali akan melindoengkan tanah-tanah Mampang dan Depok.

Kaämpat maka akoe poesakakan boedak-boedakkoe mardaheka sapotong tanah ketjil di sabelah timoer soengei besar dari nageri Depok jang koe soedah dapat beli dari orang tjina Tio Tong Ko menoeroet soerat pembelian tanggal 5 September 1712 dengan harga lima poeloh ringgit, maka pandjangnja dan lebarnya tanah itoe boleh dilihat didalam kaart yang terboeat oleh

kaartje van Cornelis van Heusden, gedateert 4 september 1712 gesien worden.

Het vijfde is insgelijks maar een strookie off klein stuckie daar naast aan en mede aan Depok gelegen, sijnde breet en diep soo als bij het kaartje van den landmeter Cornelis van Heusden ged. 12 October 1713 komt te blijken hetwelcke volgens onderhandse coop brieff van den 5e Aug. 1713 van balisen capie oessien mede voor de somma van vijftig rds gekogt hebbe, maar nog geen opdracht van kan krijgen voor dat het proces tusschen gem. cap. Oessien en den Chinees Gou koko over haar naast aan een gelege landen getermineert is, vermits de overschrijving op de naam van meergemelte cap. Oessien dan eerst sal kunnen geschieden, dese twee laatste perceeltjes dienen mede niet anders als tot beveyliging van de negorije op Depok, aan de overkant van de groote rivier, daar andersins mijn volk door quade menschen seer souden kunnen geincommodeerd en gequelt werden welcke vijff perceelen lands mij te samen niet meer gekost hebbende als 700 rds bij voorm. mijn vrijgeve lijffeygene benevens haar nakomelingen ten eeuwige daage, offte voor altijd gemeen beseeten ende gebruyke sullen werden sonder dat sij te samen offte imand van haar in 't besonder het gem. land off ruyme landschap op eenigerhande wijze sullen mogen verkopen, vervreemden, verpanden offte haar regt dienaangaande aan een ander buyten haar cederen als 't eenmaal tegen mijne uysterste wille en intentie strijdende, die is om daar een fraaie christenbevolkinge mettertijt van te doen groeyen en aan gemerkt dat het konde gebeuren, offte noodig geoordeelt wierden, dat van gem. landerijen een overschrijvinge in 't generaal in voegen voorsz. op de naam van gem. mijn vrijgeve lijffeygene soude moeten geschieden, soo sal in soodanige geval des Heeren geregtigheyt en de verdere onkosten door mijn zoon en erffgenaam Anthony Chastelein betaalt en gedragen werden.

Nog soo verklaare ik testateur bij deesen aan mijn selven behouden off gereserveert te hebben, de faculteyt ende het vermogen om bijmonde met getuygen offte wel bij een aparte memorie te vermaken ende bespreken soodanige legaten en gedagtenissen als ik na desen te rade werden ende goedvinden sal, en dat soo wel van off uyt de vaste en tilbare goederen uyt meubler, juweelen, rariteyten, etcaetara, begerende dat sulck van soodanige kragt en waarde sal gehouden werden, als 't hierrinne van woord tot woord geinforeert

landmeter Cornelis van Heusden tanggal 4 September 1712.

Jang kalima ijaitoe djoega sapatong tanah ketjil disabelahnja tanah jang bahroe terseboet, lebarnja dan pandjangnja seperti dinjatakan didalam kaart-nja landmeter Cornelis Heusden tanggal 12 October 1713 dan jang akoe soedah dapat beli, menoeroet soerat pembelian dibawa tangan [onderhands] tanggal 5 Aug 1713 dari kaptein Bali Oessien dengan harga lima poeloe ringgit; tetapi soerat-soerat akan menetapkan pembelian ini belum bisa dibikin, sabelomnja poatoesan perkara antara kaptein Oessien dan orang tjina Gou Koko dari hal tanah-tanahnja marika itoe, jang dekat sitio; maka doewa-doewa tanah ketjil jang bahroe terseboet tijada goenakan boewat lain apa-apa, melainkan boewat lindungan negeri Depok disebrang kali besar, soepaja kaoemkoe djangan diganggoe oleh orang-orang djahat; maka lima-lima tanah itoe jang akoe soedah beli dengan harga tijada lebih dari 700 ringgit, akan dipoenjai dan dipakai oleh boedak-boedakkoe mardaheka jang terseboet diatas beserta dengan toeroen-temoeroennja sampai selama-lamanja; maka marika itoe, baik sama-sama, baik satoe persatoe tijada sekali-kali boleh djoewal, beri pada orang lain dan gade' tanah-tanah itoe dan lagi tijada boleh mamindakan haknja pada lain orang di loewar marika itoe, sebab perboewatan perboewatan jang demikian itoelah melanggar kahendakkoe, dan kahendakkoe ijaitoe soepaja atas tanah-tanah itoe timboel soewatoe perhimpunan masehi jang indah; dan djikalau ada perloe akan dibikin soerat-soerat boewat ganti namanja jang mempoenjai tanah-tanah itoe ijaitoe dengan nama boedak-boedakkoe mardaheka maka ongkos-ongkosnja semoewa nanti di pikoel oleh anakhoe Anthony Chastelein.

Lagi poela koe menjatakan bersama-sama ini bahwa akoe tinggal memegang hak atau koeasa akan membitjarakan lagi dengan lidah pakai saksi-saksi atau dengan tulisan jang lain beberapa pemberian dan peringatan jang koe hendak membehati lagi dari pada harta bendakoe jang bolih dan jang tijada bolih terangkat, pekakas-pekakas roemah, permata-permata, dan barang-barang jang adjaib dan lain-lainnja; maka koe ingin soepaja apa jang nanti dikatakan dan diatoerkan lagi akan diterima dan dilakoekan

werde voornamentlijk aangaande de dispositie over mijn lijffeygenen (daar door den tijd somwijlen veranderinge inkomen voor te vallen) en sommige mij in middens ongenoegen soude kunnen geven zoo begeerde egter dat sulk mede volkomen stand houden en als mijn uysterste wille sal opgevolgt en nagekomen moeten werden.

Ook soo hebbe ik in opmerkinge genomen dat voor gem. mijne vrijgegeve lijffeygene soo ten eerste geen rijst sullen hebben 't welck haar in den beginne soude kunnen verlegen maaken ende legateere nog aan de voorm. mijne vrijgegeve lijffeygene, die sig volgens mijn begeerte op Depok en Mampang ter stede sullen stellen, al die padie die tertijde van mijn overlijden op Depok sal in weesen bevonden worden om onder haar hoofft voor hoofft (de kinderen onder de tien jaren twee voor een groot mensch gerekent) te verdeelen;

En dewijle mijn soon Anthony Chastelein jaarlijx tot sijn suiker molens op noordwijk een goede quantiteyt brandhout van noden heeft, soo sal die alleen geduurende sijn leven offte soo lange als de landen van Seringsing en noordwijk off weltevree in eygendom komt te behouden en langer niet in het oude en jonge bosch over offte aan de westzijde van de crocot op dit aan mijn slaven gelegateerde land staande brandhout (maar geen bamboesen, omdat die daar weynig sijn en met moeiye tot gerief van mijn volk selffe daar hebbe moeten laten planten) voor sijnesuikermolens daar mogen laten kappen en dienvolgens het selve ook nare beneden van 't gem. land mogen laten affvaren, dog met 't andere bosch, staande beoosten en tusschen de crocot tot aan de groote rivier sal mijn soon Anthony Chastelein hem in 't minste niet mede mogen bemoeyen offte eenige pretentie ap maaken maar het selve geheel aan mijn volck tot haar nodig gerijff moeten verblijven, sonder dat ook mijne vrijgegevene lijffeygenen, offte ymant van haar nakomelingen daarvan in eeniger maniere sullen mogen desisteeren offte licentie geven om daaruyt brandhout voor de suiker molens etc. te kappen; maar mijne vrijgegevene lijffeygenen yder van haar voor sijn leven daarvan het vruchtgebruyk hebbende soo zijn sij niet bevoegt daaromtrent iets tot nadeel van gemelte haar nakomelingen te doen en mogen geen oorsake wesen, dat deselve daar naa daar aan gebrek soude moeten lijden ende seer om soude verlegen sijn en daarom soo sullende

betoel-betoel sama djoega seperti wasijat koe, pertama-pertama dari hal boedak-boedak koe, sebab boleh djadi ada perobahan lagi, dan beberapa orang dari boedak-boedak itoe samantara bolih menimbulkan marah akan dakoe.

Maka akoe boewat pikiran djoega bahoewa orang-orang koe bermoela-moela boleh dapet kasoekaran dari sebab kakoerangan beras atau padi, dari itoe akoe beri pada marika itoe jang menoeroet kahendak koe tinggal Depok dan di Mampang samoewa padi jang ada di Depok pada waktoe akoe meninggal doenia; maka pada itoelah nanti dibahagi rata antara marika itoe (anak-anak di bawah oemoer sapoeloh tahon di hitoeng doewa sama seperti satoe orang jang soedah besar).

Maka lagi koe ingat jang anak koe Anthony Chastelein maoe pakai banjak kajoe bakar boewat penggilingan teboe-nja di Noordwijk, maka dari itoe akoe beri idzin padanja, selamanja ija hidoep dan selamanja ija masi mempoenjai tanah Seringsingan tanah Noordwijk, akan soeroeh potong dan ambil kajoe bakar ditanah-tanah jang koe soedah beri pada boedak-boedak koe, ijaitoe dari hoetan toewa dan hoetan bahroe di sabelah barat soengei Karoekoet; tetapi bamboe ija tijada boleh ambil, sebab bamboe disana sedikit dan dengan banjak soesah koe soedah soeroeh tanam akan goenanja orang-orang koe. Maka hoetan jang lain jang disabelah timoer soengei Karoekoet sampai ka soengei besar anak koe Anthony Chastelein tijada boleh ganggu sebab hoetan itoe misti tinggal akan goenanja boedak-boedak koe mardaheka, dan djoega marika itoe dan toeroen-temoeroennja tijada sekali-sekali boleh potong atau memberi idzin akan potong kajoe dari hoetan itoe boewat penggilingan teboe atau lain-lainnja, tetapi boedak-boedak mardaheka satoe persatoe nanti pakai, saemoer hidoepnja, kajoe dari hoetan itoe, akan goena sendirinja, dan marika itoe tijada boleh bikin soeatoe apa djoega jang boleh djadi meroesakkan howetan itoe dan kasoekaran boewat toeroen-temoeroennja; dari itoe didalam hoetan itoe djoega tijada boleh di bikin tipar.

daarinne ook geen gagas mogen maken offte laten maken.

Ende om nu te komen tot de saak ten principalen soo verklaare tot mijn eenige en universele erffgenaam te nomineeren ende te institueeren, gelijk ik doe bij deesen, mijn eenige soon Anthony Chastelein, koopman in dienst der E. Comp. in alle mijne verdere goederen, soo roerende als onroerende, present ende toekomende waar die gelegen en van wie die gekomen mogte wesen, om daarmede te mogen handelen na sijn welgevallen.

Secludeerende off uytsluitende expresselijk bij deesen (behoudens haar Eerws respect) de heeren weesmeesteren deeser stad en alle andere hoe groot van magt en hoog van aansien deselve ook mogen weesen over sulx geensints wil offte begeerte dat ymand sij wie het ook soude mogen wesen, hun daarmede sullen hebben te moeyen en dat niettegenstaande eenige contrarie, placcaten, statuten, weeskamer-ordonnantiën, beschreven regten, wetten etc. die ik testateur voor soo verre mij aangaande bij desen ben derogeerende en te niet doende.

Tot executeurs over mijne te goed hebbende gagie versoeke eerbiedig de Eerw. heeren bewindhebberen van de Oost. indische Compj. in 't vaderland.

Alle 't welcke voorschreven staat verklare ik onderget. testateur te weesen mijn testament laatste off uysterste wille, meeninge en begeerte om na mijn overlijden in allen delen opregt en punctueel nagekomen en agtervolgt te werden 't sij dan als testament, codicille, gifte uyt saake des doods offte eenige andere uysterste wille soo als het best naa regten sal konnen off mogen bestaan, versoekende daaromtrent schoon 't een off ander mogte weesen geomitteert te mogen genieten het uysterste beneficie ende tot dien einde imploreerende het nobili officie ende hulpe van alle regten ende heeren regteren.

Aldus gedaan op huyden den
13 Maart a^o 1714
Cornelis Chastelein

Kemoedian dari pada itoe maka akoe menerangkan lagi jang bersama-sama ini akoe mengangkat anakoe toenggol Anthony Chastelein, saodagar kompeni Wolanda, djadi waritskoe betoel, ijaitoe jang mewaritsi samoewanja harta bandakoe jang lain-lain baik jang boleh terangkat baik jang tijada boleh terangkat dimana djoega datangnja, dan akoe memberi koewasa kapadanja akan berboewat dengan barang-barang itoe menoeroet kahendak hatinja.

Dengan sengadja akoe mengetjoewalikan toewan-toewan weesmeesteren di kota ini dan toewan-toewan lain bagaimana tinggi dan besar peri adanja dan koewasanja, toewan-toewan itoe, maskipoen beberapa soerat oendang-oendang dari weeskamer dan soerat lain-lain dari pada halkoe bersama-sama ini di pertijadakan atau di hapoeskan.

Akan menerima gadjikoe jang patoet mendapat lagi koe memberi koewasa dengan hormat kepada toewan-toewan jang memegang perintah dikompeni Wolanda.

Maka semoewanja jang tersoerat diatas ini itoelah wasijatkie, kahendak dan pesan-pesankoe jang sekaliannja haros dilakoekan dengan sepatoetnja sehabisnja koe meninggal doenia ini, dan djikalau ada jang kesalahan atau kaloepaän, maka koe harap itoepoen akan di benarkan; dari itoe akoe minta pertolongan orang besar dan bangsawan dan hakim-hakim yang benar adanja.

Termaktoeb pada hari
13 Maret tahun 1714
Cornelis Chastelein

Nader dispositie over mijn lijffeygenen, benevens haar samenwoning, Regeringe, ende gebruyk der aan haar gelegateerde landen op Depok.

Uyt kragt van de reservatie in mijn jongst dubbelte besloten testamenten van 13 Maart 1714 vervat, nadat bij desen de vrijgeving van mijn lijffeygene daarinne geschiet als nog confineere, soo hebbe nu nog goed gevonden aan sommige der haare als aan andere, eenige kleine legaten te bespreken en daar benevens op approbatie van de hooge regeringe ook verders te verklaaren wie als hoofft over haar en hoedanig haar onder den anderen daaromtrent gedragen sullen begeerende dat het selve van soodanigen waarde sal moeten werden gehouden, als off dat in gemelte mijn jongste gemaakte testamenten geïnformeert staande, ende dien volgende met haar hoog Eerws believen ook als soodanig sal moeten opgevolgt werden.

Eerstelijk soo legateere ik aan mijne voorlang vrijgegevene slavinnen maria van macasser, wed. van den borger Roeland van Ommeren, een somma van vijftig rds contant, item aan mantiang van balij en rosetta van Batavia, die ik mede reeds vrijgegeven hebbe, te samen een gelijke somma van vijftig rds als mede neetje van Soerabaya, insgelijks een van mijn vrijgegevene slavinne, de somma van vijff en twintig rds, mitsgs aan bapa Cadir vrij balyer ende sijn wijff boequian van balij, dat ook een van mijn vrijgegevene slavinne is, als vooren vijff en twintig rds, ende aan masjoelang mijn welbevonde docteresse, de somma van vijftig rds.

Item aan Corys van Macasser, baas timmerman, en sijn vrouw ausjonna van macasser soo schenke of legateere ik als vooren de somma van vijftig rds ende aan gem. Corys daar benevens een kist en verdere timmermans gereetschappen, na sijn sin te nemen uyt degene die op mijn overlijden 't sij op Noordwijk off elders in weesen zullen bevonden werden, aan hem voorts defereerende de overige ditos te verdeelen aan de andere timmerlieden Dirk Hendrik, Carel, Singi, Salomon, Elias Soedira, Galie en Augustijn, welke laatste ik mede voornemens ben, om te laten christen werden, ende de draayers gereets.

Hoeboengannja soerat wasijat atau pesan-pesanan bagi boedak-boedakkoe, ijaitoe begimana marika itoe haroes tinggal bersama-sama dan dari hal pemerintah atas orang-orang itoe dan akan mempergoenakan tanah-tanah jang soedah diberi padanja di Depok.

Menoeroet boenjinja soerat wasijat koe tanggal 13 Maart 1714 dimanakoe bilang akan membitjarakan lagi beberapa pemberian, sehabisnja boedak-boedakoe dimadahekakan, maka sekarang ini koe hendak menjatakan beberapa pemberian ketjil-ketjil itoe bagi beberapa orang-orang dari antara marika itoe dan djoega bagi orang-orang lain; dan lagi hendaklah koe menerangkan, dengan menaroh harap jang ini di terima baik oleh Pemerintah jang maha tinggi, siapa akan djadi kepala atas marika itoe dan begimana perboewatan atau perdjalanen marika itoe jang haroes dilakoekan olehnja, makakoe ingin soepaja ini samoewa nanti diterima dan ditoeroet sama djoega seperti itoe terseboet didalem soerat wasijat koe jang bahroe itoe adanja.

Sebermoela maka koe beri pada boedak-boedakkoe madaheka Maria dari Makasar, djandanja Roeland van Ommeren oewang kontant banjaknja lima poeloeh ringgit, pada Mantiang dari Bali dan Rosetta dari Betawi, jang djoega soedah madaheka, bersama-sama lima poeloeh ringgit dan pada Neetje dari Soerabaya, jang djoega soedah madaheka doewa poeloeh ringgit, berikoet lagi pada bapa Kadir, orang Bali preman dan bininja Boequian dari Bali, ijani djoega boedak jang soedah di madahekakan, doewa poeloeh lima ringgit, dan pada Mosjoelang, doekoenkoe jang baik, lima poeloeh ringgit.

Berikoet lagi, koe beri pada Corys dari Makasar, baas toekang kajoe, dan istrinja Ausjonna dari Makasar oewang banjaknja lima poeloeh ringgit dan pada Corys itoe lagi satoe peti dengan prabot-prabot toekang kajoe, jang ija boleh pilih dari segala prabot-prabot jang terdapat di Noordwijk dan di tempat lain, pada waktoe akoe meninggal doenia dan akoe koewasakan Corys itoe akan membehagi prabot-prabot itoepon pada toekang-toekang kajoe jang lain ijaitoe: Dirk Hendrik, Carel, Singi, Salomon, Elias, Soedira, Galie dan Augustijn ini orang koe hendak djadikan orang kristen, dan pada Salomon

tot de ambagt behoorende, bespreeke in maniere als vooren aan Salomon van balij voormelt.

Aan meergem. Corys van macasser soo bespreeke nog mijn kleenste gompel met zijn toebehooren, jegenwoordig op Noordwijk in de stal berustende, mits dat het buyten sijn kinderen, nog mijn vrijegevene christen volck noyt sal mogen vervreemt werden.

Nog legateere ik aan de volgende mijne vrijegeve lijffeygene, namentlijk aan Antonetta van baly vijftig rds, aan maria van baly vijff en twintig rds ende aan jarong en ariaantje van baly insgelijk vijff en twintig rds.

Alexander van balij sal mijn soon en erffgen. Anthony Chastelein den tijt van vijff jaren als mandoor op Noordwijk op weltevree moeten dienen, ende wanneer gem. mijn soon hem daartoe nog langer mogte van nooden hebben, soo sal denselve die tijt nog 5 jaaren verlengen, mits gem. alexander alle jaaren betaalende een somma van twaalf rds boven de kost, dog soo meergem. mijn soon geen sin mogte hebben om hem in voegen als vooren van gem. alexander te bedienen, soo sal denselve alsdan nevens mijne andere lijffeygene (als christen sijnde) mede ten eersten sijn vrijdom genieten.

Ook sal het aan de keuze staan van lucas portier op Noordwijk en sijn vrouw Clara, sijnde de ouders en affgeleevde luyden van veelgem. alexander, om voor de kost en kleederen bij mijn soon op Noordwijk te blijven woenen, off wel vrij sijnde, te volgen haar bey de dogter Susanna, die met Singi van baly getrouwt is.

Nog soo sullen op Noordwijk voorm. mijn soon Anthony Chastelein den tijt van 6 jaaren moeten dienen Jonathan met sijn vrouw magdalena, benevens sijn drie soonen Gabriel, Benjamin alle van baly en Jentannes van Batavia, gomspeelders, welke tijt mijn soon mede nog 6 jaaren sal mogen verlangen, dog in dien gemelte Jonathan voor hem, sijn vrouw en sijn voorn. 3 soonen vierhondert rds (die hij rijkelijk heeft) aan mijn soon wil opbrengen, soo sal hij daardoor ten eersten sijn vrijdom mogen verlangen, maar hij nog sijn soonen Gabriel en Benjamin sullen egter noyt onder mijn volck op de landeryen van Depok mogen woenen om verscheyde byzondere redenen dog voornamentlijk omdat het daar

jang terseboet akoe beri prabot-prabot boewat memboeboet.

Maka pada Corys dari Makasar jang soedah sering terseboet, koe beri lagi satoe perangkat gamelan ketjil jang sekarang terdapat dikandang koeda di Noordwijk, tetapi gamelan itoepoen tijada boleh didjoeal atau diberikan pada orang lain, melainkan pada anak-anaknja atau pada orang-orang kristenkoe.

Berikoetkoe beri pada boedak-boedakkoe mardaheka jang terseboet dibawa ini ijaitoe; Antonetta dari Bali lima poeloeh ringgit, Maria dari Bali doewa poeloeh lima ringgit dan Jarong dan Ariaantje dari Bali doewa poeloeh lima ringgit.

Maka Alexander dari Bali haroeslah tinggal lagi lima tahun djadi mandor sama anakkoe dan waritskoe Anthony Chastelein di Noordwijk dan sahabisnja itoe, djikalau anakkoe soeka, ija boleh pegang Alexander lima tahun lagi dan saban-saban tahun bajar doewa belas ringgit dan kasi makan pertjoema padanja, tetapi djikalau anakkoe tijada soeka pakai ija lagi, maka ijapoen nanti dimardahekakan saperti koepoenja boedak-boedak christen jang lain.

Maka iboe bapanja Alexander ija itoe; Lukas Portier di Noordwijk dan bininja Clara, ini orang-orang jang soedah toewa dan lemah, boleh tinggal sama anakkoe di Noordwijk dan dapat makan dan pakejan pertjoema, atau boleh ikoet Susanna (anaknja?) jang soedah kawin dengan Singi dari Bali.

Maka jang haroes tinggal lagi 6 tahun sama anakkoe Anthony Chastelein di Noordwijk ijaitoe: Jonathan dengan isterinja Magdalena beserta tiga anak-anaknja laki-laki Gabriel dan Benjamin dari Bali dan Jentannes daei Betawi, toekang-toekang gamelan, dan itoe tempo 6 tahun anakkoe boleh tambah lagoi 6 tahun; tetapi djikalau Jonathan soeka bajar ampat ratoes ringgit pada anakkoe (ijai tentoe sampe mampoe boewat baijar itoe) maka ija nanti di mardahekakan; tetapi baik Jonathan, baik anak-anaknja Gabriel dan Benjamin tijada sakali-kali bolih tinggal diantara orang-orangkoe di Depok, karena banjak sebabnja, pertama-tama sebab

sekerlijk in der war soude gooyen en na niemant willen luysteren.

Insgelijx soo sullen mijn meergem. soon Anthony Chastelein mede op Noordwijk den tijt van 6 jaaren moeten dienen Josep van de Cust en Cassander van macasser nevens hare 4 kinderen bartel, Augustus, pieter en marcus, welke tijt mijn soon mede nog andere 6 jaaren sal mogen verlengen, behoudens haar vastgestelde vrijdom, en dat na mijn overlijden haar boven de kost en kleederen jaarlijks tien rds sal moeten betaalen, dog haar dogter Juliana, die te trouwen staat met Johannes van Batavia, is onder dese temporeele dienstbaarheid niet begreepen, nog ook haar dogtertje Anna die te samen haar ten eersten na Depok metterwoon bij haar schoonouders sullen begeeven. Welke gemelte personen en degeene daarover (ik) niet gedispeneert hebbe genoegsaam offte vooreerst volck genoeg voor de thuyt op Noordwijk sijn.

Ende op Seringsing soo sullen als vooren onvermindert haar besprooken vrijdom, de tijt van 6 jaaren als mandoor moeten dienen Salamat en sijn vrouw rebecca van macasser, haare kinderen Salomon en Samuel (sijnde reets aankomende jongelingen) mitsg. Elisabet, waaraan mijn soon boven de kost en kleederen jaarlijks 12 rds sal moeten betaalen en insgelijx haar tijt nog 6 jaaren mogen verlengen. Zeena en zijn vrouw agnitje van baly sullen daarmede in maniere als vooren 6 jaaren moeten continueeren benevens nog 6 jaaren optie mits daarvoor van mijn soon Anthony Chastelein kost en kleederen en tien rds 't jaars genietende, met welke twee familjas gesterkt met Jonis van baly, die van Depok als dan daar sal moeten komen woonen, en simon van baly die daar huyshoud sijnde, beyde ook sterke mannen, benevens de twee oude slaven Philip en francis, daar (ik) niet over gedisponeerd hebbe, uytmakende te samen 6 manspersoonen en twee aankomende jongetjes het op Seringsing wel sal konnen gestelt werden.

Willem en Trijntje van Batavia nevens haar kinderen sullen Leonora van baly, vrije christen vrouw den tijt van drie jaren moeten dienen, den eersten om haar volck op de gommen te leeren speelen, en daarna haar volkomen vrijdom, en alle andere voorregten op Depok genietende gelijk aan mijn andere volck besprooken hebbe.

marika itoe tentoe nanti membawa hoeroe hara disana dan tijada nanti mendengarkan orang lain.

Begitoe djoega jang haroes tinggal berhamba sama anakkoel Anthony Chastelein lagi 6 tahun lamanja Josep dari dan Cassander dari Makasar beserta dengan 4 anak-anaknja bernama Bartel, Augustus, Pieter dan Markus, maka tempo itoe poen boleh di tambah 5 tahun lagi oleh anakkoel, djikalau marika itoe belom di mardahekakan, dan anakkoel nanti bajar sapoeloeh ringgit satahon padanja dan kasi makan dan pakejan pertjoema; tetapi anaknja ijaitoe Juliana, jang maoe kawin dengan Johannes dari Betawi, tijada di kenakan perhambaan itoe, dan djoega anaknja Anna tijada; maka doewa-doewanja ini nanti pergi tinggal di Depok bersama-sama mertoe wanja. Maka orang-orang jang soedah terseboet dan jang misti tinggal di Noordwijk beserta dengan orang-orang lain jang tijada di seboetkan, tjoe koelplah boewat merawatin kebon disana.

Maka di Seringsing haroeslah tinggal lagi 6 tahun, kendati soedah di mardahekakan, mandor Salamat dan bininja Rebecca dari Makasar beserta anak-anaknja Salomon dan Samuel (anak-anak jang moelai besar) dan lagi Elisabet; maka marika itoe dapat dari anakkoel makan dan pakejan pertjoema dan lagi 12 ringgit setahon dan tempo itoe poen boleh di tambah lagi 6 tahun; Zeena dan bininja Agnitje dari Bali djoega misti tinggal di Seringsing lagi 6 tahun dan ada tambahan-nja lagi 6 tahun, jikalau anakkoel Anthony Chastelein maoe kasi makan dan pakejan pertjoema dan sapoeloeh ringgit satahon; dan lagi Jonis dari Bali, jang sekarang di Depok misti tinggal di Seringsing bersama-sama kadoewa familie terseboet tadi, maka bersama-sama Simon dari Bali jang memang soedah ada di Seringsing, ijaitoe doewa orang jang gagah, dan lagi doewa boedak-boedak lama; Philip dan Francis, sama sakali djadi 6 orang laki-laki dan doewa anak laki-laki moeda-koel rasa tjoe koel adanja boewat tanah Seringsing itoe.

Willem dan Trijntje dari Betawi dengan anak-anaknja misti tinggal lagi 3 tahun sama Leonora dari Bali, prampoewan kristen mardaheka; maka Willem itoe akan mengadjar orang-orangnja Leonora menaboeh gamelan dan komedian dari pada itoe marika itoe poen di mardahekakan dan beroleh hak di Depok sama djoega saperti orang-orangkoel disana.

Aan gemelte mijn volck in 't generaal om op Depok als ook in weesen te blijven, en niet vervreemt te mogen werden schenke ik tot eene gedagtenisse en gebruyk in haare nieuwe christen negorije twee gompellen met haar toebehooren compleet sijnde jegenwoordig beyde daar in weesen, 't grootste in mijn woonhuys staande om niet als op feest off extra ordinary tijden ende het tweede in het kleene negorije bij ringang exa om dagelijx off gestadig (gelijk geschiet) gebruykt te werden, waarvoor het opsigt ende bewaringe sullen hebben het hoofd en de successieve hoofden welcke in der tijt over haar gesag sullen voeren, ende wanneer daar iets aan manqueert off ontstelt raakt soo sullen de kosten tot herstelling gemeen van ider hoofd voor hoofd, dat dan heel weinig bedragen zal moeten gecontribueert werden.

Al de geweeren, schilden exa die op Depok onder mijn volck in gemeen gebruyk en maar slegt off van weinig waarde sijn, sullen se onder opsigt van 't hoofd off hoofdjes behouden, waar en boven aan ider van mijne vrijgegeve Christen mans slaven vereere een piek met silver beslagh, daartoe genomen sullen werden 18 stux lange pieken met roode stokken op Seringsing in 't huys leggende, 14 stux korte los liggende boven de voordeur binnen 't huys op Noordwijk en 4 stux met swarte off bruyne houten stokken, insgelijx boven de agterdeur aldaar, mitsg. 14 stux met roode stokken die in mijn wooning binnen 't casteel op de rakken in de galerijen leggen, uytmakende te samen 60 stux en soo der te kort komen, misdeelende oude luyden offte degene die daar het minste mede kunnen omgaan.

En dewijl mijn voornemen is op Depok ter plaatse daar nu de leem of pannen bakkerije staat een groote koestal op te rigten soo haast met dat valumineuse werk gedaan hebbe soo make en legateere (ik) aan meergem. mijn volck op Depok al de ossen, koebeesten itma groot en klein die jegenwoordig op Seringsing looppen, sijnde de eerstgem. goed voor de ploeg behalven dat haar deselve door de Javanen soo ligt niet als de buffels sullen ontstoolen werden, kunnen mijn soon daar weederom een troupe beesten van noordwijk in plaats senden, vermits deselve daar te veel sijn, ende kost niet kunnen krijgen.

Kapada orang-orangkoe di Depok koe beri, boewat tanda mata dan akan di pakai di negeri Kristen bahroe, doewa perangkat gamelan, jang misti tinggal di sitioe dan tijada boleh didjual atau di kasi pada orang lain; doewa-doewa gamelan itoe ada disana, jang besar, di gedong-koe adanja, akan di pakai tempo-tempo djikalau ada festa dan lain-lainnja, dan jang lain, adanja di kampong sama Ringang, akan di pakai sahari-hari; maka gamelan-gamelan itoepoen misti di hoeroeskan dan di simpan baik-baik oleh kapala-kapala jang memegang perentah atas orang-orangkoe, dan djikalau ada karoesakkan, maka onkos-onkos akan membetoelkan nanti di pinta dari kabanjakan orang, djadi masing-masing tjoema kaloewar sedikit oewang.

Maka sekalian bedil-bedil dan tameng-tameng jang sekarang dipakai oleh orang-orangkoe di Depok, itoelah tijada berapa harganja, marika itoe boleh pake teroes dibawah parentahnja kapala-kapala, dan lagi pada masing-masing boedak laki-laki kristen jang mardaheka koe beri satoe toembak dengan saroeng perak, maka toembak-toembak itoe nanti di ambil; 18 toembak-toembak pandjang gagang mera jang sekarang di gedong di Seringsing; 14 toembak-toembak pendek, adanja diatas pintoe moeka di roemahkoe di Noordwijk, dan 4 toembak-toembak gagang hitam, adanja diatas pintoe belakang di roemah itoe, dan lagi 14 toembak gagang mera, adanja di rak-rak dan galerij-galerij roemahkoe di Casteel (Betawi); djadi sama sekali 60 toembak, dan djikalau itoe tijada tjoekoep akan dibehagi pada masing-masing orang laki-laki, maka ta'oesah diberi pada orang jang soedah toewa dan pada orang jang tijada faham memakai toembak.

Dimana lio koe hendak mendirikan satoe kandang sapi jang besar dan sekarang soedah hampir djadi, maka dari itoe koe beri pada orang-orang koe di Depok samoewa sapi-sapi besar dan ketjil jang sekarang di Seringsing adanja, maka sapi djantan itoe baik dipake boewat meloekoe dan lagi binatang-binatang itoe tijada begitoe gampang ditjoeri oleh orang-orang djawa seperti kerbau; maka akan di pakai di Seringsing anakkoe boleh ambil lagi sapi-sapi dari Noordwijk, sebab disana ada kabanjakan sapi, jang soesah dapat makanannja.

Insgelijx soo schencke haar al de buffels groot en klein sonder onderscheyt van sexe, die op mijn overlijden op Depok sullen bevonden werden, benevens al de gereets. die tot den landbouw behooren om onder haar te verdeelen, namentlijk ider man die daarmede kan omgaan, een paar ploegossen, offte een paar buffels en die bey de verdeelingen te kort komen, sullen daarvoor uyt mijn boedel genieten vijftien rds contant, ende belangende de overige en kleene soort, die onder de koebeesten veele loepen, welke niet trekken willen off tot den landbouw gebruykt kunnen werden, van deselven mogen se, als die van Seringsing op Depok verplaatst sijn, nadat het getal groot is, maandelijx off om de veertien dagen een á twee slagten en 't vleesch onder malkanderen tot mondkost verdeelen soo als se daaromtrent best sullen kunnen accordeeren behoudens dat geen van de gem. buffels, ossen en koebeesten off viervoetigen groote dieren in eeniger maniere 't sij bij verkoop off over schult van het bij haar gelegateerde land sullen mogen vervoert offte vervreemt werden, dewijle soodanige ontblootinge grootelijks tot veragtering van de landbouw en mijn goede intentie soude strekken en deselve mettertijt seer benadeelen en doen vervallen.

Het bewaken en wijden der buffels en ossen is een saak van de meeste aangelegenheit opdat de doortrapte diefagtige Javaanen haar die niet onsteelen waar omtrent ik oordeele en haar recommandeere het sequurste te weesen, dat se de geheele trouw bijeen laten uytgaan en met beurten malkanderen verwisselen om daar op te passen en op deselve wijze bij nagt die ook bewaken dog daartoe geen van haar slaafjes te gebruyken, vermits die door de listige en vleyende javaanen ligt bepraat en vervoert soude kunnen werden.

Aan Jarong van baly, Corys van Macasser, Gabriel en Jan van baly, Daniel en Alexander van Macasser, mitsg. Singi en Lambert van baly, vereere (ik) ider een paard t' haarer keuse, soo als hier gerangeert staan, uyt degeen die op Depok, Seringsing en Noordwijk losloopen.

Nog soo bespreeke (ik) aan voorgem. mijn vrygegeve volck al de cano's (prauwen) soo oud als nieuw, die op mijn overlijden in noordwijk off in het vaarwater sullen bevonden werden, alsoo sij die noodig van doen hebben, uytgesondert de allergrootste, die men soo hoog tot aan Depok niet gebruyken kan en tot gerieff voor mijn soon,

Begitoe djoega koe beri pada marika itoe samoewa kerbau-kerbau, besar dan ketjil, jang terdapat di Depok pada waktue akoe meninggal doenia, dan lagi sekalian perkakas boewat tanam menanam akan di behagi-behagi antaranja, ijaitoe pada masing-masing orang laki-laki, jang bisa pake, sepasang sapi djantan boewat meloekoe atau sapsang kerbau, dan djikalau binatang-binatang itoe tijada tjoekoep, maka sasa orang jang tijada kadapatan sapi atau kerbau nanti terima dari akoe poenja boedel lima belas ringgit, dan sapi-sapi itoe jang tijada bisa djadi besar dan tijada boleh dipake boewat menarik atau meloekoe, jikalau soedah banjak marika itoe boleh potong saboelan atau ampat belas hari sakali, satoe atau doewa, dan dagingnja dibehagi-behagi antaranja akan di makan; maka sapi-sapi, kerbau-kerbau dan lagi lain-lain binatang besar jang berkaki ampat tijada boleh sekali-sekali di djoewal atau di bawa ka tempat lain, sebab oleh perboewatan-perboewatan jang demikian binatang-binatang itoe djadi koerang dan boleh djadi habis, sahingga pakerjaan tanam menanam tijada bisa madjoe dan djadi karoe gian, dan karoesakkan, jang boekannja kahendakkoe itoe adanja.

Maka hal mendjaga atau menggobalakan kerbau dan sapi itoelah satoe perkara jang soenggoeh-soenggoeh haroes di perhati-kan, sopaja binatang-binatang itoe djangan ditjuri orang, dan perasaänkoe baik dan bergoena sekali jang binatang-binatang itoe di tinggalkan berkawan dan didjaga, baik sijang baik malam, berganti, djangan oleh boedak-boedak ketjil, jang gampang boleh diperdajakan dan dibawa oleh orang-orang djawa, jang penoeh tipoe daia.

Kapada Jarong dari Bali, Corys dari Makasar, Gabriel dan Jan dari Bali, Daniel dan Alexander dan lagi pada Singi dan Lambert dari Bali koe beri masing-masing saékor koeda, jang marika itoe boleh pilih dari binatang-binatang itoe jang terdapat di Depok, Seringsing dan Noordwijk.

Berikoet lagi maka koe beri pada boedak-boedakkoe mardaheka, ijaitoe pada orang-orang jang bisa memakai itoe, samoewa perahoe-perahoe, baik toewa baik baharoe, jang pada waktue akoe meninggal doenia terdapat di Noordwijk disoengei, katjoewali perahoe jang paling besar, jang tijada boleh dipakai sampai ka

om sijn goed na Seringsing mede te kunnen opvoeren, niet t'onpas sal komen.

Voorts verklaare ik dat al hetgeen bij mijn leeven aan mijn lijffeygene geschonken en gegeven hebbe bestaande principaal aan sommige kleene slaafjes, snaphaanen, spatten, pieken houwers, krissen en schilden, sijn sonder dispuyt off tegenspreken hetselve ook in vollen eygendom sullen blijven behouden, sijnde 't een en ander een ider onder haar genoegsaam bekend ende dewijle de slaaffjens niet anders aan haar geschonken hebbe als onder conditie, dat, man en vrouw overleden weesende deselve als dan vrij sullen sijn, soo als de briefjens daarvan aan haar verleent komen uytte wijzen, soo sal daarop gelet en in der tijt besorgt moeten werden, dat hetselve ook sijn behoorlijk effect sorteeren, als wanneer sijn haar weldragende, in het bewoonen en vrugt gebruyk op meergem. land van Depok ook sullen mogen continueeren, en aan de voorm. besprooken voerregten van mijn lijffeygenen mogen participeeren voornamentlijk de sulke die reets christen oft genegen sijn hetselve te werden, haar alle serieus recommandeerende de gem. haar geschonkene slaaffjens op de gevoegelijkste wijze en soveel mogelijk tot het Christendom over te brengen, sijnde verders mijn meeninge wegens hetgene dat aan man en vrouw te samen hebbe gemaakt, ingevalle ondertusschen een van beyde mogte overleden wesen, de langstlevende alsdan hetselve geheel genieten sal, dog niet de kinderen nog de kindskinderen exa die selfs dan handen mogen uytsteeken en daaronder niet en rekenen.

Het slaapgoed, porcelijne, bottelarije en combuys gereets. exa tot mijn gebruyk op Depok berustende, sal onder het hoofd offte imand anders van haar die daartoe bequaam is, moeten blijven tot gerijff voor mijn soon en aangenomen dogter Maria Chastelein en andere luyden van fatsoen, wanneer die daar somwijlen mogen komen.

Onder het vrugt gebruyk ende wooninge op gemelt land Depok sijn niet begreepen: Leendert en sijn wijff Elisabet van Baly, nog te haar dogter Catje van Batavia, voormaals door mij vrijegeeven, nog ook niet Otto van Macasser, vermits om goede reden haar daar niet dienstig oordeele en sijn bequaam souden weesen om alles tegen den anderen op te rokkenen, dierhalve is mijn ernstige begeerte dat se daarvan daan sullen

Depok dan jang tentoe bergoena boewat anakkoe akan bawa barang-barangnja ka Seringsing.

Maka segala sasoewatoe jang akoe soedah kasi pada boedak-boedakkoe salagi akoe hidoep ijaitoe; boedak-boedak ketjil, bedil-bedil, soempitan-soempitan, toembak-toembak, keris-keris dan tameng-tameng tinggal di poenjai olehnja tijada dengan sangkoetan satoe apa, seperti masing-masing dari marika itoe djoega tahoe; dan boedak-boedak ketjil itoe memang di kasi dengan perdjandjian akan di mardahekakan djikalau laki dan bini, kepada sijapa boedak-boedak ketjil itoe di berikan, soedah meninggal doenia, seperti di njatakan didalam soerat-soeratkoe dari hal pemberian boedak-boedak ketjil itoe, maka kahendak koe itoelah soepaja maksoednja soerat-soerat itoepoen nanti di toeroet betoel-betoel dan djikalau boedak-boedak itoepoen berlakoe baik maka dija orang boleh tinggal bersama-sama orang-orangkoe di Depok dan beroleh hak sama djoega jang lain-lain disitoe, ijaitoe dija orang sahadja yang soedah djadi orang kristen atau soeka didjadikan orang Kristen, dan koe pesan betoel-betoel sopaja boedak-boedak itoe saboleh boleh dengan sepatoenja di djadikan kristen; dan lebih djaoeh maka koe menerangkan perasaankoe ijaitoe barang apa djoega jang soedah dikasi pada laki dan bini, djikalau satoe dari kadoewa itoe meninggal doenia, itoepoen nanti dipoenjai oleh laki atau bini jang masi hidoep, boekan oleh anak-anak atau tjoetjoe-tjoetjoe jang boleh bekerdja atau mentjahari reseki-nja sendiri.

Maka segala prabot-prabot tempat tidoer, mangkok piring, prabotan dapoer dan lain-lainnya, jang akoe biasa pakai di Depok dan disana adanja, nanti di simpan oleh orang jang djadi kapala atau jang bisa merawati itoe, akan dipakai oleh anakkoe Anthony Chastelein dan anak angkatkoe Maria Chastelein dan tamoe-tamoe, orang-orang baik, jang kadang-kadang datang di Depok.

Maka jang tijada boleh tinggal di Depok dan tijada boleh dapat behagian satoe apa disana ija itoe: Leendert dan istrinja Elisabet dari Bali dan anaknja Catje dari Betawi, jang dahoeloe soedah di mardahekakan, dan Otto dari Makasar djoega tijada boleh; sebab koe takoet jang marika itoe nanti mendjadikan hoeroe hara; dari itoe akoe

moeten blijven, en niet getolereerd mogen werden.

De gebouwen, die op Depok reets voltoeyt sijn, bestaan in 11 pedakken in de hoofft negorije, benevens nog 6 andere in 't negorijtje dat op sij daaraan vast is, te samen 21 wooninge alle met pannen gedekt uytmaakende in yder van dewelcke gemakkelijk twee huyshoudens en dienvolgende 42 kunnen geplaatst werden, nog soo sijnder al 3 diergelijke pedakken in 't negorijtje voor Corys, aan 't einde van de valije bij het spruytje, gedekt en met de resteerende 5 sijnde sterk doende, wanneer mampang, alwaar (ik) 12 pedakken geprojecteert hebbe, onder de mandoor Gabriel van baly, nog maar sal manqueeren omtrent welckers op bouw (in dien mij God soo lange niet gelieve te laten leven om sulx te voltoeyen) alle mijne vrijgegeven slaven speciaal de timmerlieden, malkanderen eenparig sullen moeten helpen, en dewijle voor de stijlen en veele andere benoedigdheden gelijk mede tot het bakken der pannen om deselve te dekken, ook nog eenige kosten van nooden sijn, soo sal mijn veelgem. soon en erffgenaam Anthony Chastelein daartoe aan voorn. hoofft Jarong van baly en Corys van macasser moeten ter hand stellen twee hondert rds in nieuwe payment, dog de gebouwen op Mampang voor mijn overlijden opgeregt en met pannen gelijk de andere gedekt weesende, soo sal die somma aan haar niet affgegeven werden, vermits hetselve daar door dan komt te vervallen, ende ingevalle eene offte meer van haar gebouwen mogt komen aff te branden, soo sullen insgelijks alle mijn gemelte vrijgegeve lijffeygenen gesamentlijk deselve wederom moeten helpen opbouwen of herstellen en bovendien soodanige ongelukkige soo lange van padi moeten voorzien off onderhouden tot dat se wederom in staat geraakt sijn om te kunnen bestaan, alle welcke wooninge voor gem. mijn vrijgegeve lijffeygenen genoeg sijn om haar in te komen behoeften tot dat de andere mede gedaan sijn ende door het na te noemene hoofft Jarong, met 7 raaden off bijsitters onder haar iders genegentheyt soo veel mogelijk sullen verdeelt werden, leggende de genoemde dorpjes off negorijtjes soo na aan elkanderen dat se bij nood malkanderen beroepen en secundeeren kunnen.

De lombongs benevens de buffels en paarde stallen exa sullen sij gemeen gebruyken na de verdeeling die het hoofft en zijn bijsitters daarover sullen maken, tot dat yder die daartoe

pesan betoel-betoel sopaja dija orang djangan ka Depok dan djangan diterima disana.

Sekarang di Depok soedah berdiri 11 roemah-roemah petak ija itoe di iboe negeri, dan lagi 6 roemah-roemah petak di negeri ketjil dekat disitoe, sama sekali djadi 21 roemah, samoewa beratap genteng, dan satoe-satoenja tjoekoep boewat doewa isi roemah, sahingga 42 isi roemah lantas boleh masoek; ada lagi 3 roemah-roemah petak boewat Corys di lebak dekat kali ketjil dan dengan 5 jang lain iotelah tjoekoep; tinggal sekarang boewat di Mampang, di mana koe hendak mendirikan 12 roemah-roemah petak di bawa prentah mandor Gabriel dari Bali, dan (djikalau Toehan Allah tijada memandjangkan oemoerkoe sampai roemah-roemah itoe djadi) samoewa boedak-boedakkoe mardaheka, ijaitoe toekang-toekang kajoe, nanti bantoe bekerdja bikin roemah-roemah itoe; maka boewat tijangnja dan lain-lain dan djoega boewat bikin genteng-nja tentoe misti keloewar oewang lagi; dari itoe anakkoel Anthony Chastelein nanti kasi pada Jarong dari Bali dan Corys dari Makasar boewat onkos-onkos itoe doewa ratoes ringgit, tetapi djikalau roemah-roemah itoe di Mampang soedah berdiri dan di atapkan genteng, sebelumnja akoe meninggal doenia, maka oewang itoepoen ta'oesah di kaloewarkan oleh anakkoel; maka djikalau roemah-roemah kena kabakaran, maka sekalian boedak-boedak mardaheka hendak membantoe mendirikan atau bikin betoel roemah-roemah itoe dan menoeloeng orang-orang jang ketjilakaan itoe dengan padi sampai dija orang bisa mentjahari resekinja sendiri lagi; maka samoewa roemah-roemah itoe nanti dibehagi-behagi oleh kapala negeri ijaitoe Jarong dan 7 penoeloengnja, jang nanti diseboet dibawa ini; dan kampong-kampong itoe tijada berdjaeoh satoe padalain, shingga, djikalau ada behaja, orang-orang gampang toeloeng satoe sama lain.

Maka loemboeng-loemboeng kandang kerbau dan kandang koeda nanti di pakai oleh orang banjak, seperti nanti di behagi oleh kapala negeri dan penoeloeng-penoeloengnja, sebelumnja

mogte genegen weesen, daartoe een plaatsie voor sijn selve heeft opgeregt.

Nog soo versta ik dat geen gebouwen van Depok opgenomen ofte gesloopt na eenige andere plaatsen op 't land gebragt, maar wel aan malkanderen sullen overgedaan off verkogt werden, sullende degene die indertijt door verdere uytbreyding sig op andere plaatsen ter neder willen stellen, daar dan ook nieuwe huysen moeten op regten om eenigsints voor te komen dat se van de eene na de andere plaats begeben.

Alle diegene van gem. mijn vrijgevene christen slaven haar binnen den tijt van 2 off ten langsten 3 jaaren offective vast metter woon niet op het aan haar gelegateerde land van Depok en Mampang wille offte daar komen te begeben ende ter nederstellen, sullen daarna verliesen alle praerogative van hetselve en dáár gantse geen deel meer aan hebben. Wijders soo recommandeere (ik) op het alder kragtigste meer gem. vrijgeve lijffeygenen offte haare kinderen exa met geen vreemde van buyten offte de stad en niet anders als onder malkanderen te trouwen, waartoe haar als sijnde van beyde sexe genoegsaam in getal geen stoffe sal manqueeren om soo veel mogelijk alle moeylijkheden voor te komen die anders soodanige nieuwelingen ligtelijk door den tijt onder haar soude veroorsaken ende geruster met malkanderen te kunnen leven.

Ende aangem. het seer noodzakelijk is, dat ondergem. mijn vrijgeven slaven eenige order gehouden werden opdat sij aldaar vijlig en in eenigheyt sooveel mogelijk als nutte en goede ingesetene vreedzaam haar met den landbouw mogen erneeren ende de goede voor quaatwillige of vreewillige niet mogte verdrukt en verbluft werden, om hetwelcke na mijn beste kennisse gemakkelijker te maken en te socieeren, soo sullen sij eerst haar hoofd negorije op Depok begrijpen onder het gesag offte als hoofft van den christen mandoor Jarong van baly, sijnde de oudste van mijn slaven en dewelcke door langduurige ondervindinge, hebbe opgamelte te weesen van een vrij billijken en opregten in borst daar veele bij mijn leven reets door gecommandeert sijn en onder gestaan hebben, benevens welcke gem. Jarong van baly als bijsitters off raadspersonen nomineert Louys van Macasser haar timmerman, Gabriel van baly, mandoor op noordwijk, Jan van baly onder mandoor op Depok, Daniel en Alexander van

masing-masing mempoenjai loemboeng atau kandang sendiri.

Dan lagi akoe tijada maoe jang roemah-roemah di Depok di rombak dan di bawa katampat lain, hanja boleh dikasi atau dijoewal pada orang-orang di Depok djoega; maka orang-orang jang maoe tinggal ditampat-tampat lain atas tanah Depok, nanti bikin di sitioe roemah-roemah baharoe; djangan orang-orang sasoeka-soekanja sahadja maoe berpisa satoe dari jang lain dan pergi ka tampat-tampat lain.

Barang sijapa dari akoe poenja boedak-boedak mardaheka jang dalam tempo 2 atau paling lama 3 tahon tijada maoe datang tinggal tetap di Depok dan Mampang, jang telah diberikan padanja, mak ija poen tijada boleh dapat lagi behagian satoe apa dari tanah-tanah itoe. Lagi akoe pesan betoel-betoel; djangan boedak-boedakkoe mardaheka, anak-anaknja dan toeroen tamoeroennja kawin dengan orang asing, hanja antara marika itoe sendiri, sebab antara marika itoe tijada koerang laki-laki dan perampoewan, dan orang asing di belakang-kali boleh mendjadikan banjak soesah.

Maka perloe sekali jang boedak-boedakkoe mardaheka terpegang oleh soewatoe peratoeran jang baik, sopaja marika itoe mendjadi orang-orang jang benar, tinggal berdamai satoe dengan lain dan bekerdja bersoenggoeh-soenggoeh pekerjaan orang tani, dan lagi sopaja orang-orang jang baik tijada boleh diganggoe atau di kaniaja oleh orang-orang jang djahat, maka dari itoe akoe mendjadikan kapala pemerintah dari iboe negeri Depok mandor kristen Jarong dari Bali, ija itoelah jang paling toewa dari boedak-boedakkoe dan jang soedah ketahoewan bahwa ija adalah saorang baik dan benar, dan lagi akoe mendjadikan anggota-anggota pamerentah jang akan doedoek bersama-sama Jarong dari Bali didalam madjelis pemerintah; Louys dari Makasar, toekang kajoe, Gabriel dari Bali, mandor ketjil di Depok, Daniel dan Alexander dari Makasar dan djoega Singi dan Lambert dari Bali, ija itoe boedak-boedakkoe toewa dan baik; maka dija orang ini bersama-sama hendak menimbang baik-baik dan memoetoeskan

Macasser mijn eerste huysbesorgers, mitsg. Singy en Lambert van baly mede van mijn oudste en beste slaven dewelcke te samen bij meerderheyt van stemmen na vereysch van saaken met malkanderen overleggen advys alle domestiqui en andere gemeene geschillen, die onder haar ende mijn volck op Depok mogte komen voor te vallen ende niet 't ter kennisse van den regter offte hooger magt moeten nog te behoeven gebragt werden, op een publyque plaats en na 's lands wijze in 't bijsijn van een ider in der minne der mogelijk bij arbitrage sullen afdoen ende de partijen tragten te bevredigen sonder verder beroep off vervolg, haar gesamentlijk op het alder ernstigste recommandeerende ende bevelende, soo ver het in mijn magt sij malkanderen in diervoegen vreed saam te verdragen en den anderen goedwillig te onderwerpen, daar sij haar vrij beter bij bevinden sullen als daarmede de officiers offte regtbancken in de stad te gaan moeylijk vallen en door quaatwillige proceduuren sleepende gehouden werden, inmiddels dat onvermijdelijk haar huyshoudinge en plantagie in ruyne souden loopen en daar en boven haar geld en tijt verspillen en verliesen moeten.

Sijnde mijn intentie, wanneer het meergem. hoofft Jarong van baly komt te overlijden, dat door alle gem. mijn vrijgegeve slaven te samen op Depok woonende, uyt gem. 7 raden off bijsitters, met de meeste stemmen een ander in sijn plaatse sal genomineert en de hooge regering voorgesteld werden om haar hoog Edelen approbatie daarop te verzoeken, dat ook soodanige te verstaan is, wanneer een van de bijsitters komt te sterven, om alsdan door het hoofft en de resteerende bijsitters een ander tot vervulling in derselver plaatse als vooren te nomineeren, welcke vrijgheyt omtrent 't noemen offte voorstellen van een hoofft met sijn 7 bijsitters off raden ik seer onderdanig versoeke dat sijn Edele den heere gouverneur generaal en de heeren raden van india niet qualijk gelieve te duyden, maar gunstelijk goed te kennen sijnde het selve soo speciaal bij namen om geen andere redenen hier ter neder gestelt als omdat mij de hoedanigheden en in borst van mijn lijffeygene het beste bekend sijn opdat gemelte haar Edelens daaromtrent andersints niet mogte misleyt werden, te meer vermits de eerste beginselen van soo een werk om dat op een goede voet te brengen de swaarste sijn, en wel het meeste aangelegen is.

dengan sapatotnja dan dengan kabanjakan soewara dihadapan orang banjak segala perkara-perkara, jang terbit antara orang-orangkoe di Depok dan ta'oesah diserahkan kapada hakim; maka poetoessannja itoe sabolih-bolih sopaja djadi berdamai bagi kadoewanja jang perkara; maka akoe pesan betoel-betoel bijarlah sekalian orang-orangkoe mensabarkan dan djangan berbantah satoe sama lain, sopaja djangan sampai perkara-perkara dibawa ka kota akan dipoatoeskan oleh hakim, sebab djikalau perkara-perkara diserahkan pada hakim dikota, tentoe lama menoenggoeh poatoesan dan roemah tangga dan tanam-tanaman orang-orang jang perkara djadi roesak dan lagi oewang dan tempo terboewang.

Djikalous kapala Pemerintah Jarong dari Bali meninggal doenia, maka kahendakkoe sopaja sekalian orang-orang di Depok nanti pilih dengan kabanjakan soewara gantinja dari 7 penoeloeng-penoeloeng pemerintah jang terseboet diatas dan nanti minta kapada pemerintah tinggi (Gouvernement) akan ditetapkan pilihan itoe, dan begitoe djoega djikalau satoe dari penoeloeng-penoeloeng pemerintah meninggal doenia, maka kapala pemerintah dan penoeloeng-penoeloeng jang lain angkat lain orang boewat gantinja, dan koe minta sopaja Toewan Besar dan Toewan Toewan Raad India djangan mengoesari akan dakoe dari hal mengangkat orang-orang jang terseboet akan djadi kapala pemerintah dan 7 penoeloeng-penoeloengnja, tetapi sopaja itoelah diterima baik, sebab akoe sendiri jang paling bisa mengatahoei kelakoewannja boedak-boedakkoe, dan Toewan-Toewan Pembesar djadi tijada nanti di keliroekan orang, maka permolaannja akan mengatoer hal ini dengan sapatotnja soenggoeh itoelah soewatoe perkara jang soesah sekali adanja.

Ook is mijn ernstige begeerte dat geene van mijn vrijgegeven lijffeygene nog te haar nakomelingen over haar nalatenschap sullen disponeeren in faueur van ymant buyten haar offte die elders woonen; maar dat haar goederen gestadig sullen moeten devolveeren op haar kinderen, broeders, zusters, neven off verdere vrunden die sij het dan gunnen ende geven willen en op Depok woonen, mits dat altijd de christenen voor de Mahomedanen gepraefereert sullen werden, ende op dat gem. mijn volck bij swaare siektens als anders soo verre van de hand op Depok haar dikwijls van geen notarissen sullen kunnen bedienen versoeke seer ootmoedig aan de hooge regeeringe om haar gunstelijk te qualificeeren, dat even gelijk omtrent de onchristenen onderdanen in 't land woonende gecouverteerd offte wel toegelaten werd, de dispositie over haar tijdelijke goederen eereijk bij monde ter presentie van 2 a 3 getuygen gedaan, sullen mogen verstaan, en van soodanige vol komen waarde gehouden werden als off die in debet a forma bij een schriftelijk testament notarieel gepaaseert ware ende die ab intestato komen te sterven, dat haare goederen aan haare naaste vrunden off bij manquement van dien aan de behoefteigste christenen op meer gem. land, als daar woonende, door het hoofft met sijn bijsitters, in der tijt na rato, dat ider familie sterk is, moge verdeelt en uytgerijkt werden.

Ende opdat het hoofft ook iets voor de moeyte van sijn gesag soude erlangen, soo is expresselijk mijn begeerte dat hetselve offte de gem. Jarong van baly, en die bij overlijden successieve in sijn plaats als voorm. sal komen te succederen, van de oude Mohamedaansche bewoonders der voormelte aan haar gelegateerde landen van Depok, Mampang en Karang-Anjer, sal genieten de helft van de ordinaire tiende van de padie, piesang, kaladi en andere vrugten, die door deselve daarop geplamt werden waar benevens denselven ook nog tot sijn voordeel sal hebben de huur van de twee rijst pankalangs op de voorm. twee kleene strookjes, die aan de oostsijde van de groote rivier over de negorije Depok gelegen sijn, behoutens dat het gemelte hoofft daarentegen de oude en affgeleevede arme lieden onder haar sorgen kunnen, deselve uyt de gem. thienden van rijst sal moeten voorsien en onderhouden, dog mijn eyge volck offte vrijgegeven slaven sullen aan nimand eenige geregtigheden nog thienden gehouden sijn te betalen offte voldoen, maar elk het sijne voor hem sijn off haar nakomelingen in volkomen eygendom ten haaren voordeele

Maka lagi kahendakkoe itoepoen sopaja djangan sekali-kali boedak-boedakkoe mardaheka dan toeroen-temoeroennja memberi behagian poesaka kapada orang-orang lain, melainkan antara marika itoe di Depok, dan segala harta banda misti toeroen-menoeroen atas anak-anak, soedara-soedara, kaponakan-kaponakan dan sahbat-sahbat jang tinggal di Depok, sabolih-bolih kapada sahbat-sahbat kristen, maka sebab di Depok tijada ada atau djaoeh notaries, akoe minta kapada pemerintah Besar sopaja orang-orang disitoe baik Kristen, baik boekan kristen, di waktoe sakit keras atau lain-lainnja bolih memberi behagian poesaka dengan bitjaraan bersama-sama 2 atau 3 saksi, dan sopaja itoe dipertjaja dan diakoe sama djoega seperti pemberian-pemberian pakai soerat-soerat notaris, dan djikalau orang meninggal doenia dengan tijada ada pesan-pesanan, maka barang-barangnja djatoh atas sanak soedaranja dan djikalau tijada ada sanak soedara, maka barang-barang itoe boleh dibehagikan oleh kapala pemerintah dan penoeloeng-penoeloengnja kapada orang-orang kristen jang paling miskin di Depok.

Maka supaya kapala pemerintah berolih barang apa-apa akan pekerdjaannja itoe, maka kapala itoepoen ija itoe Jarong dari Bali dan orang lain jang djadi gantinja, djikalau Jarong mati, dapat saperohnja dari saperpoeloh padi, pisang, keladi, dan lain boewah-boewah dari tanaman orang-orang Islam di tanah Depok, Mampang, Karang-anyer, dan lagi ija bolih ambil sewa-nja dari doewa pankalang (tampat djemoer padi) di kadoewa tanah-tanah ketjil di sabelah timoer di sabelang kali besar negri Depok; tetapi kapala pemerintah itoe haroes memaliharakan orang-orang toewa dan miskin jang tijada koewat bekerdja lagi dan memberi behagian padi kapada marika itoe, ija itoe padi perpoeloh jang dipoengoet dari tanaman-nja orang-orang Islam atas tanah-tanah terseboet; maka orang-orangkoe atau boedak-boedakkoe mardaheka ta'oesah bajar kapada orang lain perpoeloh atau lain-lainnja; masing-masing mempoenjai dan pakai akan goena sendirinja dan toeroen-temoeroennja segala sasowatoe jang soedah ditanam oleh nenek mojang-nja.

behouden en besitten, dat haar voorouders aangeplant hebben.

Nog sal meergem. Jarong van baly, en diegene welke hem namaals als hoofd sullen komen te succederen genieten alle vrugten der boomen, die verspreyt in de bosschen van Depok staan, ende Louys van Macasser sal gedurende sijn leven, hebben alle vrugten der boomen, die als vooren verspreyt in de bosschen van Mampang staan, dog na sijn overlijden soo sal gabriel van baly mandoor op Noordwijk, die hem in der tijd daarinne sal komente succedeeren, de gem. vrugten der boschboomen op Mampang, die tusschen de groote rivier en de crocot staan, genieten, alsmede van de thienden der padie exa van de mahomedaansche bewoonders, die op gem. de aan mij vrijgegeven lijffeygene gelegateerde landen door haar gepland werden.

Aangaande de oudste off eerste geplante vrugtdragende peperboomen, deselve sullen verdeelt werden onder Jarong van baly, jegenwoordig mandoor op Noordwijk, Jan van baly, Daniel en Alexander van Macasser, mitsg. Singi en Lambert van baly, om tusschen haar op de gevoeglijkste wijze, na een ieders wooninge, offte bij lootinge, na 't getal of sterkte der familien verdeelt te werden, dog degene die van haar naderhand op Mampang, wanneer daar ook huysen gemaakt sijn, sig ter neder setten sullen, dan voormelte haar portie in de gem. peperthuynen voor niet moeten overgeven aan de andere die sij genegen sijn, welke in de beneden vlakte van Depok wonen, dewijle boven haar ook geen plaats sal manqueeren, om nieuwe bij de negorije te planten.

Het dobbelen, madap off amphioen rooken ende dansmeyden, weete ik bij ondervinding van hoe quaden gevolg dat hetselve is, waardoor niet selden veele ongelukken uyt voorkomen, daarom en wil ik niet dat sulks onder haar geschiede nogte de dansmeyden daar oyt of oyt sullen getolleert werden, als van de overigheyt om die reden mede verboden sijnde, doch hetwelcke soo verre van de hand egter bedenkelijk nu en dan nog al geschied, en sal degeene welke omtrent een van deese drie schadelijke hoofsaaken misdoet ydermaal verbeuren vijff rds, ende ingevalle denselven sig daartegens komt off hem jegens sijn hoofd daarover opposseert off onwillig tot die voldoeninge betoond, soo sal denselven, nadat hem sulks in der minne en met

Maka Jarong dari Bali jang sering-sering terseboet diatas dan orang lain dibelakang hari djadi gantinja dapat lagi samoewa boewah-boewah dari pohon-pohon dihoetan-hoetan ditanah Depok, dan Louys dari Makasar dapat, selamanja ija hidoep segala boewah-boewah dari pohon-pohon di hoetan-hoetan di Mampang, tetapi djikalau ija mati, maka Gabriel dari Bali, sekarang mandor di Noordwijk, jang koe hendak djadikan kepala di Mampang, dan orang lain yang di belakang kali djadi gantinja, dapat itoe boewah-boewah dari pohon-pohon hoetan di Mampang, di antara soengei besar dan soengei Kroekoet, dan lagi saperpoeloeh padi dan lain-lain dari tanaman-nja orang Islam atas tanah-tanah jang koe telah memberi kapada boedak-boedakkoe mardaheka.

Maka pohon-pohon lada jang soedah lama ditanam dan soedah berboeah nanti di behagi-behagi rata menoeroet kabanjakan isi roemahnja, antara Jarong dari Bali, sekarang mandor di Noordwijk, Jan dari Bali, Daniel dan Alexandert dari Makasar dan lagi Singi dan Lambert dari Bali; tetapi barang sijapa dari pada marika itoe pergi tinggal di Mampang, djikalaoe disana soedah berdiri roemah-roemah, maka behagiannja dari pohon-pohon lada itoe misti diserahkan tijada dengan bajaran kapada orang-orang lain jang tinggal di lebak negeri Depok, sebab di sabelah ataoe tijada koerang tempat akan menanam pohon-pohon bahroe.

Maka akoe tahoe menoeroet pendapatkoe, bahwa main djoedi, minoem madat dan lagi topeng ataoe ronggeng sering kali menimboelkan roepa-roepa kedjahatan dan ketjilakaan, dari sebab itoe koe ta' maoe jang orang-orangkoe di Depok main djoedi (top) dan minoem madat, dan jang topeng atau ronggeng di kasi masoek ataoe bermain disana; maka koe tahoe jang itoe samoewa maskipoen dilarang, kadang-kadang dan semboeni-semboeni masih di perboeat djoega; maka barang sijapa berboeat salah akan satoe dari tiga perkara ini jang mendatangkan kabinasaan, maka ija kena denda, tijap-tijap kali lima ringgit, dan djikalaoe orang jang salah tijada maoe bajar dan tinggal moengkir ataoe malawan kapala pamerintah, maskipoen beberapa-beberapa kali dikasi ingatan baik-baik, maka

ernst verscheide malen voorgehouden en alle apparentie om hem met sagtigheyt tot reeden te brengen verdweenen is, door gemelte hoofd en sijn bijsitters, sijn Eds den heere gouverneur generaal ootmoedig versogt werden, dat soodanigen ongehoorsamen, in 't quartier in de ketting (dog liefst tot vermeydinge van publijcque schande) op onrust of 't eyland Edam aan de gemeene werken mag worden bestelt tot dat hij tot inkeer kome, mitsg. niet weder werden gelargeert als onder nader firmeere belovte van beterschap; na en dat in plaats van de onwillige onbetaalde vijff rds thien rds sal hebben voldaan, welke penningen 't hoofd in een bosch of bij notitie sal ontfangen, en wederom uytreyken aan een van de bekwaamste onder haar, sijnde tegenwoordig bapprima van baly, gedoopt Lucas, die in sijne tale heel wel kan leesen en schrijven, gelijk mede Carrang Assan, dog de eerste om sijn sagten inborst te prefereeren, om des sondags voor de middag op de balye van het hoofd offte wel een ander daartoe geschikte plaats, de thien geboden, 't geloof en de gebeden der Christelijke godsdienst haar voorte lesen mitsg. twee maal 's weeks hetselve ook de kinderen te leeren, boven welke boete gem. leermeester sal genieten $\frac{1}{4}$ van de thienden der padi exa van de oude mahometaanse bewoonders, die op Depok continueeren ende soo die niet kunnen toereyken, om met sijn vrouw en kinderen van te leeven, soo sullen alle voorm. mijn vrijgegeven lijffeygenen daartoe jaarlijks soo veel moeten contribueeren als gem. leermeester sal van nooden hebben, dat haar door de meenigte gantsch geen last sal weesen.

Sijnde verders mijn wil en begeerte ingevalle het in der tijt mogt gebeuren, dat door overlijden offte onder het een off ander pretext d'Eerw. heeren predikanten daar een leermeester wilde stellen off indringen, dat sulx niet sal mogen geschieden, maar hetselve met beleefdh't sullen moeten excuseeren en afwijzen, vermits dat swarte volkie doorgaans gewoon sijn seer questieus en met gestadige onlusten onder malkanderen te leeven, en soo verre van de hand niet als maar oneenigheden, twist en dagelijxe moeilijkheden soude brouwen en veroorsaaken, dog een leermeester daar manqueerende soo sal tot voorkominge van alle veragteringe omtrent de godsdienst een uyt mijn volck off vrijgegeven lijffeygenen, daartoe in de maleytse tale bequaam gent en gebruykt werden, onder genot van hetgene hier vooren deselve toegeleght hebbe, maar aangemerkt dat Depok bij

kapala pemerintah dan penoeloeng-penoeloengnja nanti minta kapada toewan besar soepaja orang jang salah itoe dihoekoem kerdja paksa dengan memakai rantai, tetapi sabolih-bolih soepaja ija melakoekan hoekoeman itoe dipoelo salah itoe tijada bolih di lepaskan dari hoekoemannja sebelumnja Onrust ataoea di poelo Edam (djadi tijada dapat maloe dihadapan orang banjak); dan orang jang ija bertaoebat dan membajar sapoeloeh ringgit itoe jang dahoeleoe tijada dibajar, Maka oewang itoe diterima oleh kapala pamerentah dan diberi kapada orang jang paling paham antara orang-orang di Depok ijaitoe sekarang Baprima dari Bali jang soedah dibaptiskan dan dikasi nama Lucas dan jang bisa batja dan toelis, dan lagi Carang Assan, tetapi baiklah Lucas; jang lemboet perangainja, membatja diroemah perhimpoean tijap-tijap hari dominggo pagi 'Sapoeloeh Penjoeroehan', 'Akoepertjaja', dan permintaan-permintaan doa masehi, dan mengajarkan doewa kali dalam toedjoeh hari perkara-perkara itoe kapada anak-anak; maka goeroe itoepoen dapat lagi saperapat($\frac{1}{4}$) dan saperpoeloeh ($\frac{1}{10}$) padi jang dipoengoet daripada tanaman orang-orang Islam jang tinggal di Depok, dan djikalaoe itoe tijada tjoeboek bagi goeroe itoe akan belandja hidoepnja dengan bini dan anak-anaknja, maka boedak-boedak mardaheka tijap-tijap tahon masing-masing nanti membantoe soepaja goeroe itoe dengan anak bininja tijada kakoerangan dan tijada menjoesahkan orang banjak.

Berikoet lagi kahendakkoe itoelah djikalaoe dibelakang hari toewan-toewan pandita maoe mengangkat orang dari loewar akan dimasoekkan djadi goeroe di Depok, sebab goeroe disana meninggal atau karena apa djoega, soepaja itoepoen tijada nanti djadi, hanja akan ditoelak, oleh sebab orang-orang koelit itam memang bijasa mengerjakan pertjideraan, dan olihnja tentoe sahari-hari nanti djadi perbantahan dan kasoesian, maka djikalaoe goeroe tijada ada dan soepaja agama tijada dialpakan, maka nanti diangkat saoe orang dari antara orang-orangkoe ataoe boedak-boedakkoe mardaheka akan djadi goeroe, ijaitoe orang jang faham bahasa melajoe, dan ija makan opah seperti soedah ditentoekan diatas ini; maka olih sebab Depok djaoeh djoega dari kota (perdjalanen 8 djam) djadi soesah sekali orang-orang Kristen disana akan meninggalkan roemah tangganja dan

de 8 mijlen van de stad legt, ende gemelte mijn volck niet als met veel bekommering ten requarde van de trouwloose mahometaanse inlanders voor haar huysinge vrouwen en kinderen te gelijk na de stad (als het portugees buyten eenige oude niet verstaande) ten avondmaal kunnen gaan, en alse daar bij malkanderen wonen niet verre van de 200 menschen sullen sterk weesen, soo versoek in de heeren predikanten, dat haar Eerw. met voorkennisse van de hooge regeeringe eens of twee maal 's jaars ymand uyt de haare, de maleytse prekende, gelieven na Depok te committeeren, om die heylige gedagtenisse aldaar te celebreeren, en de kinderen te doopen, mitsgaders die affgeleegde menschen in haar gelove te sterken.

De Chineesen, die het geheele land doorkruysen en het onverschillig is op wat wijze sij aan geld komen, sijn ten uysterste doortrapt en vlijende om sig in te dringen op alle plaatsen, daar se maar het minste voordeel beoogen; en voeren tot dien eynde bij de gemeene man en de slaven alderhande de bouches in, deselve ook gestadig tot steelen animeerende, tot seer groot verval en verders van 't gemeen, en de plaatsen daarse ingressie krijgen; daarom is mijn wil en begeerte dat sulcke schadelijke menschen geensints onder haar sullen toegelaten, nogte gehuysvest mogen werden, en die onder pretext van passagie exa haar daar vertoonen, sullende op een billijke en practicabele maniere moeten weeren en afwijsen, alsoo sij daar niet te doen hebben, vermits de negorije op Depok wel 2 à 300 roeden van de heeren weg sijlings affgelegen is.

Wijders nu komende tot hetgene, dat het oude en jonge bosch is betreffende, zijnde een point van veel importantie en seer noodzakelijk, soo verklare verders mits deesen mijne meeninge en begeerte te weesen:

Eerstelijk dat geene van mijne vrijgeve offte die in der tijt haar vrijdom sullen erlangen op het land aan haar in mijn testament van den 13 Maart 1714 gemt ende tot gebruyk gegeven eenige gaga's uyt oude nog jonge bosch sullen maken off laten maken, alsoo hetselve geheel ruineus voor de landerijen en de houte bosschen is, werdende onder pretext van sulk padi planten hondert maal meer hout en genoegsaam uyt geroeyt als de padi waardig is, de luyigheyt der inlanders gesteyft en den landbouw seer door

pergi dengan banjak-banjak orang sama sekali ka kota (dan lagi kabanjakan orang tijada mengarti bahasa portugis, katjoeali beberapa orang toewa-toewa) akan menerima perdjamaian jang koedoes maka dari itoe bagi orang-oerang di Depok jang tijada tinggal djaoeh satoe dari pada jang lain dan tijada lebih dari 200 djiwa banjaknja, akoe minta soepaja toewan-toewan pandita dengan idzinnja pamerintah jang maha tinggi satoe kali ataoe doewa kali tijap-tijap tahon nanti menjoeroehkan satoe pandita ka Depok akan bikin perdjamoean jang koedoes itoe dan akan membaptiskan anak-anak dan lagi akan mengoewatkan kepertjajaan orang-orang disana.

Maka orang-orang tjina jang berdjalan koeliling dan jang tijada perdoelikan satoe apa asal bisa mendapat oewang, itoelah orang-orang nakal sekali adanja; dija orang soeka masoek dengan memboedjoek-memboedjoek dikampoengkampoeng dimana sehadja jang perasaannja akan berolih oentoeng, dan mengadakan roepa-roepa perdjalaan jang tijada baik diantara orang-orang ketjil, dan lagi memberanikan orang mentjoeri, sehingga djadi keroesakkan keliling; dari itoe pesanan dan kahendakkoe itoelah soepaja orang-orang tjina jang djahat begitoe djangan diberi idzin akan tinggal ataoe menoempang sama orang-orang di Depok dan djoega orang-orang tjina jang datang disana dengan membawa soerat pas, sabolih-bolih misti ditolak dengan sapatoetnja; lagipoen tijada perloe dija orang menghampir disana sebab Depok masih 2 ataoe 300 roede djaoehnja dari djalan besar.

Kemoedian dari pada itoe koe hendak membitjarakan dari hal hoetan toewa dan hoetan beharoe, ija itoe satoe perkara jang penting dan perloe sekali dan menerang kan bersama-sama ini kahendakkoe ija itoe:

Pertama-tama sopaja boedak-boedakkoe mardaheka dan boedak-boedakkoe jang dibelakang kali nanti dimardahekakan ditanah jang diberi padanja menoeroet soerat wasijatkie tanggal 13 Maart 1714, djangan sekali-kali ambil tempat dari hoetan toewa dan dari hoetan baharoe itoe akan di boewat tipar atau tjeger jang djadi meroesakan tanah-tanah dan hoetan-hoetan kajoe; dan djikalaoe poera-poera menanam padi dan seratoes kali lebih banjak kajoe diambil dari harganja pendapatan padi maka itoelah

veragterd, hetwelcke mij altoos tot een baaken en waarschouwingen gediend heeft, om sulx op mijn landerijen niet toe te laten, dog met dit onderscheyt dat het maken van gem. gaga's niet verstaan moet werden aan mijn volck verboden te weesen op de landen, die langs de groote rivier tusschen deselve en de heere weg gelegen zijn, dewijle die streek soo diep nog soo groot niet is, off sij sullen die plaats voor 't meeste gedeelte al ten eersten van nooden hebben, ende daarom ook sonder de voorgemelte restrictie gebruyken mogen, ende wanneer het soo verre tot uytstigt en wey voor haar buffels en beesten exa schoon is, sal het haar volgens mede vrijstaan, om westwaarts elders de landen soo wel van het jonge bosch als d'ruygte exa te suyveren, te beploegen en te beplanten naar haar welgevallen, daar voor haar en haare nakomelingen nog langden tijt werk aan is.

Doch de streek oud offte swaar bosch, beginnende van de groote rivier off heere weg aan de boven scheyding bij Ratoe Djaya omtrent de bekende plantagie van Astranala, en loopende van daar westwaarts door na agteren tot aan de Crocot, ten syden en noorden beslooten werdende tusschen Ratoe Djaya voornoemt en de trek- off groote weg, die van parong blimbing, offte de hout pangkalang, na Jamby Pitara gaat, insgelijks het swaare bosch agter op het land van Mampang, bewesten de sawa off rawa mangis en beoosten de Crocot sal mijn vrijgegeven volk alleen toebehooren (soo als sulcks ook in mijn voorn. testament uytgedrukt staat), om haar te dienen tot een reserve en noodig gerijff voor haar en haare nakomelingen, om daar ten allen tijde soo veel stijlen hout en bamboesen exa te kunnen kappen en krijgen als sij tot het maken van haare huysen, gebouwen en paggers als anders tot gebruyk sullen van nooden hebben; dog ten alderhoogsten haar tot maken van gaga's als voormelt, onder wat pretext het ook mogt weesen, in dit swaare bosch van reserve, voornamentlijk en andermaal verbiedende, gelijk ook nimand van mijn vrijgegeve slaven offte haar nakomelingen stijlen, hout off bamboesen, op eenigerhande maniere van gene aan haar gelegateerde landen, sullen moogen verkoopen en affvoeren offte laten affvoeren na andere plaatsen, dewijle het dan welhaast op, mitsg. zij en haare nakomelingen daarna daarom verlege zoude weesen; welverstaande dat se daarom dit boven gem. swaare bosch van reserve, niet ten eersten behoeven aan te tasten maar sich ook van het aan haar gelegateerde land staande

mondjadikan orang-orang lebih malas dan pakerdjaan tanam menanam makin roesak; dari itoe perboewatan jang demikian ditanah-tanahkoe salamanja koe larang; tetapi orang-orangkoe tijada di larang akan bikin tipar di antara soengei besar dan djalan besar, lagi poela djadjahan di sitoe jang tijada berapa besarnja tentoe lekas nanti terpakai, dan djikalaoe djadjahan itoe soedah kosong dan djadi tempat gombalaan kerbau dan binatang lain- lain, maka dija orang bolih ambil dan beresihkan tempat-tempat lain di sebelah barat jang masih hoetan dan bolih meloekoe dan menanam sasoeka-soekanja sedang disana masih banjak tempat dan beberapa lama lagi tijada habis di keredjakan oleh marika itoe dan toeroen-temoeroennja.

Maka hoetan toewa dan lebat moelai dari soengei besar atau djalan besar di wates dekat kampong Ratoe djaja dan kebonnja Astranala dan dari sana kasabelah barat teroes kabelakang sampai ka soengei Kroekoet, djadi dari sebelah selatan sampai di sebelah oetara di koelilingi oleh Ratoe Djaja dan djalan besar dari Paroengblimbing dan jalan teroes ka Jambi Pitara, dan djoega hoetan jang lebat dibelakang tanah Mampang disabelah barat Rawa manggis dan di sebelah timoer soengei Kroekoet; hoetan-hoetan itoe misti tinggal di poenjai oleh orang-orangkoe mardaheka(seperti soedah ditentoekan disoerat wasijatkie jang terseboet diatas) akan mempergoenakan baginja dan toeroen-temoeroennja, sopaya senantijasa boleh dapat dari hoetan-hoetan itoe tijangkajoe dan bamboe jang perloe dipakai boewat bikin roemah, pagar dan lain-lainnja; dan koe pesan lagi bijar bagaimana djoega djangan sekali-kali dibikin tipar didalamnja dan djoega boedak-boedak mardaheka dan toeroen-temoeroennja sekali-kali tijada boleh djoewal atau bawa katampat lain tijang-tijang kajoe dan bamboe dari tanah-tanah jang soedah diberikan kapadanja, sebab djikalau begitoe nanti djadi kakoerangan boewat marika itoe sendiri; maka hoetan-hoetan itoe jang terseboet tadi djangan diganggoe atau dioesik dahoele, djikalau masih boleh dapat kajoe dan bamboe bikin roemah, pagar dan lain-lainnja dari hoetan-hoetan lain di antara soengei Kroekoet dan soengei Pasagrahan (tetapi anakkie Anthony Chastelein boleh soeroeh potong kajoe bakar di pinggir belakang hoetan-hoetan itoe akan goena penggilingan teboenja) dan sahabisnja itoe di

(onaangezien mijn soon Anthony Chastelein bevoegd is, op dat agterste gedeelte brandhout voor zijn suykermolens, te mogen laten kappen, mede in voege voorsz.), tot het maaken van gebouwen, huysen en paggers evenwel van sullen mogen bedienen, soo lange als sig daaruyt behelpen en haar gerijff vinden kunnen, sijnde het daarna tijts genoeg om het andere voorgem. swaare bosch van reserve, te gebruyken ter gelegener tijt.

Soo sal al het volck op het land woonachtig, sonder onderscheyt, eens of tweemaal 's jaars, de heereweg moeten schoon maken en opruymen daarse te veel mogte komen te begroeyen, het werck na proportie, offte soo als 't best vallen wil, onder malkanderen verdeelende.

Ende opdat mijne vrijgegevene lijffeygene hiervan volkomen kennisse mogen hebben en weten wat na haar te reguleeren, soo sal mijn soon Anthony Chastelein, aan het voorm. hooft Jarong van baly hiervan een autenticq afschrift, offte een der twee stelle, soo het dubbelt volgens mijn voornemen vervaardigd hebbe, moeten ter hand stellen tot een slaper, benevens nog een simpele copye om haar somwijlen publyk alles uyt voorgeleesen te kunnen werden, mitsg. desen benevens mijn testament, codicil exa in het protocol van heeren weesmeesteren moeten laten inschrijven opdat hetselve door 't een off anderen ongeluk ter zoek rakende, daar weederom te krijgen en voor de geintresseerde gevonden kan werden.

Versoekende op het aldernederigste en seer onderdanig dat haar hoogEdls den Heere Gouverneur Generaal en de Heeren raden van india, mijne goede intentie in desen gelieven te authoriseren ende met haare protectie te begunstigen, mitsg. de goedheyt te hebben 't voorgem. Christen hooft Jarong van baly, ende die na dato deselve sal komen te succedeeren (om haar een weynig aansien te geven) te honoreeren met de qualiteyt van inlands vaandrig off luytent, vermits hetselve maar titulair is en de E. Comp. niet een stuyver te kosten komt.

Wijders soo versoeke (ik) heeren Heemraden tot executeurs over dese mijne dispositie tot bevordering van den landbouw, en dat haar Eerws deselve in maniere voorschreeven met haaren wijzen raad en daat gelieven te adsisteeren en te beoordelen.

belakang kali beharoe hoetan-hoetan itoe jang terseboet di atas boleh di pergoenakan.

Maka sekalian orang-orang di Depok jang satoe tijada dibedakan dari jang lain tijap-tijap tahon satoe atau doewa kali misti memberesihkan dan membetoelkan djalan besar, dan pakerdjaan itoe dibagikan rata antara marika itoe sebagaimana baiknja.

Soepaja sekalian boedak-boedakkoe mardaheka mengatahoei segala sesoeatoe jang terseboet dan jang diatoerkan baginja, maka anakkoel Anthony Chastelein nanti serahkan satoe toeroenan jang baik akan disimpan baik-baik dan lagi satoe toeroenan soerat itoe akan dibatjakan kadang-kadang dihadapan orang banjak; maka djoega soerat-soerat wasijatkoel misti di masoekan di daftar atau Boekoe Weeskamer, sopaja, djikalau hilang masih boleh dapat toeroenannja di kantoer Weeskamer.

Akoe minta dengan sagala karendahan hati sopaja Toewan Besar dan Toewan-Toewan Raad India nanti berkenankan dan mengkaboeikan kahendakkoe jang baik dan jang telah di njatakan disini dan lagi soeka mengaroeniakan nama: 'Luitenant' kapada kapala pemarentah ija itoe orang kristen Jarong van Bali, dan kapada orang lain jang dibelakang hari djadi gantinja akan menambahkan penglihatan koewasanja), ija itoe tjoema nama sehadja dan Gouvernement ta'oesah mengeloewarkan belandja satoe apa.

Lagi poela pon maka koe minta kapada Toewan-toewan Heemraden akan melakoekan segala pesan-pesanankoe ini jang mendjadikan abaikan pekerdjaan tanam menanam, dan akan menoeloeng segala sasoewatoe itoepon dangan bitjara serta dengan daja oepaja.

Alle hetwelke voorsz. staat verklaare ik onderget. te weesen mijn uysterste wil en begeerte aangaande mijne lijffeygene exa en de landerijen die ik haar om eerlijk van te bestaan, toegelegd hebbe, om soodanig na mijn overlijden punctueel agtervolgd en nagekomen te werden, 't sij als testament, codicille, gifte uyt saake des doods offte eenige andere uysterste wille, soo als het best na politie en regten sal kunnen en mogen bestaan, versoekende schoon dat daaromtrent het eene offte ander mogte wesen geomitteert, dat hetselve niet qualijk geduyt offte opgenomen mag werden, maar te mogen genieten het uysterste beneficie tot dien einde imploreerende het nobili officie en de hulp van de hooge regeringe ende van alle regten ende regteren.

*Aldus gedaan op Batavia den
14 Maart a^o 1714*

Corn^s. Chastelein

Kemoedian dari itoe akoe jang bertanda tangan dibawa ini menerangkan bahwa segala jang terseboet didalam soerat ini kahendak dan pesan-pesanankoe adanja bagi boedak-boedakkoe dan dari hal tanah-tanah jang di berikan kepada marika itoe, akan berolih reseki-nja disana dengan pekerdjaan jang setijawan, dan wasiat itoelah nanti dipegang dan ditoeroet betoel-betoel djikalau akoe soedah meninggal doenia ini; dan jikalau ada jang kasalahan atau kaloepaan koe harap djangan diambil goesar akan dakoe, hanja itoepon nanti di benarkan, maka dari itoe akoe minta perteloengannja Pemerintah jang maha tinggi dan hakim-haikim jang benar adanja.

*Termaktoeb di Betawi pada hari
14 Maart 1714.*

Corn^s. Chastelein